

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 2466

"EL NUEVO PERIODICO"

REDACCION Y ADMINISTRACION: BUENOS AIRES, Lavalle 341, Esqr. 316.

31 — Retiro 5839

Leto I.

BUENOS AIRES, 26. MAJA 1934

štev. 35.

NAROČNINA: Za Juž. Ameriko in za celo leto \$ arg. 5.—, za pol leta 2.50. — Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.
LIST IZHAJA OB SOBOTAH

Obletnica majniške revolucije

Buenos Aires, 25. maja.

25. maja 1810 je zapisan z zlatimi črkami v zgodovini argentinskega naroda, saj se je na ta dan tukajšnje ljudstvo otreslo španskega varuštva ter na ta način začelo boj za popolno osvoboditev južno-ameriških dežel od evropskih gospodarjev.

Majniška revolucija, ki je najbolj znamenit dogodek v zgodovini Argentine, se je porodila iz nezadovoljstva, ki ga je med tukaj rojnim prebivalstvom netilo samovoljno gospodovanje špancev toliko na gospodarskem, kolikor na političnem polju. Španci so bili monopolizirali trgovino, kar jim je omogočilo neovirano izkoriščanje domačega prebivalstva. Noben drug narod ni smel trgovati v deželah ob Plati; Španci so bili kupci, ki so slabo plačevali, in bili so obenem prodajalci, ki so za svoje blago zahtevali drage drage denarje. Tudi je bilo domače prebivalstvo v političnem ožiru sistematično zapostavljeno. Ni imelo pravice do javnih služb, dasi je šlo v svoji sredini celo vrsto odličnih mož, kakršni so bili na primer Moreno, Belgrano, Rivadavia in drugi; javne posle so vodili španski favoriziranci, mnogokrat povsem nesposobni.

Vse te krivice so netile nezadovoljstvo, ki je samo čakalo ugodne prilike, da bi izbruhnilo. Francoska revolucija, ki je bila proglasila načela o svobodi, enakopravnosti in bratstvu, je našla svoj globok odmev tudi v tukajšnjih prosvitljenih krogih. Ti krogi so začeli zbirati ljudstvo ter širiti v njem idejo osvoboditve.

Ko se je tekom obeh angleških vpadov, leta 1806 in 1807, tedanji predstavnik španskega kralja "virrey" Sobremonte pokazal v vsej svoji klavni strahopetnosti, najprej v Buenos Airesu in pozneje v Montevideu, pobegnil v varne kraje ter prepustil prebivalstvo lastni usodi, se je ugled španskih oblastnikov občutno zmanjšal, dvignila pa se je samozavest "criollos", ko so z lastnimi močmi izvojevali "reconquista" ter zapodili vpadnika s svoje zemlje. Ta nepričakovani uspeh proti močnim Angležem jih je prepričal, da so v stanu kositi se tudi s španci. S tem je bil predpogoj za revolucijo že dosežen.

13. maja je prispela v Buenos Aires vest, da je Napoleon zasedel Španijo. Voditelji tukajšnjega naroda, ki so pripravljali upor, so takoj spoznali, da je napočila prava ura. Pod pritiskom ljudstva se je moral sestati širši "cabildo", a tekom zborovanja so vdrl v poslopje revolucionarji ter izsilili izročitev oblasti v roke narodne vlade pod predsedstvom Saavedre. V zgodovini Argentine se je tako pričelo novo poglavje: začela se je doba neodvisnosti, ki jo je argentinski narod uporabil tudi za to, da je odprl svojo zemljo priseljivanju, s čimer je ustvaril tudi pogoje za napredek preredko obljubene dežele. Svoboda, ki si jo je bil sam priboril, je privoščil tudi vsem drugim, ki so prišli iz tujih dežel živeti semkaj, da si bodo s poštenim delom služili svoj kruh, obenem pa pomagali ustvarjati vedno lepšo bodočnost Argentine.

Tudi mi, slovenski priseljenci, spadamo med takšne tuje goste, ki so prišli semkaj s poštenimi nameni, zaupajoč v bodočnost dežele ter v gostoljubnost naroda, ki je tu gospodar in kateremu kličemo danes, ko proslavlja svoj največji nacionalni praznik:

Al gran pueblo Argentino, Salud!

SPREMEMBA REŽIMA V BOLGARSKI KRALJEVINI

VPOSTAVITEV MOČNE VOJAŠKE VLADE — RAZPUSTITEV PARLAMENTA — V VSEJ DRŽAVI Vlada popoln red — NOVI BOLGARSKI VODITELJI SO PRIŠTAŠI SPORAZUMA IN BRATSKEGA SODELOVANJA Z JUGOSLA VIJO

NOTRANJNI VZROKI PREOKRETA

V soboto, v prvih popoldanskih urah, se je tu razširila vest, da je v Bolgariji prišlo do notranjega prevrata in da je vsa kraljevska rodbina postala žrtev atentata.

Ta razburljiva vest pa se ni potrdila v vsej svoji celoti. Poznejša točnejša poročila so obveščala, da so kralj Boris in vsi člani njegove hiše čili in zdravi, notranji prevrat pa da se je v resnici izvršil.

V soboto, na vse zgodaj, se preden se je začelo daniti, so vojaške čete v Sofiji prikorakale iz vojašnic ter zasedle, brez najmanjšega odpora, vsa javna poslopja in vse strateške točke v mestu. Prav takšna zasedba vseh državnih in drugih javnih uradov se je istočasno izvršila po vseh drugih bolgarskih mestih.

Ko se je prebivalstvo glavnega mesta prebudilo iz sna, so bili na ulicah že nalepljeni plakati, ki so naznanjali, da je državne posle prevzela nova vlada, ki hoče uvesti red v državo, razdrapano radi rešnih strankarskih preprirov, ter jo s tem usposobiti, da se bo mogla z boljšim uspehom boriti proti vedno hujšim posledicam gospodarske krize; z drugimi državami, posebno s sosednimi, hoče gojiti najboljše prijateljske odnose. Obenem so plakati obveščali ljudi, da je do nadaljnjega prepovedana cirkulacija po ulicah, da je vpostavljena cenzura ter da je proglašeno obsedno stanje.

Narod je sprejel z največjo mirnostjo to nepričakovano razrešitev krize, ki je bila nastopila radi ostavke Mučanove vlade; nikjer, v vsej državi, se ni dogodil niti najmanjši incident. Vprav rajši tega so nove oblasti opoldne istega dne spet dovolile svobodno kretanje prebivalstva po ulicah in trgih.

Kralj Boris je razpustil sobranje ter imenoval novo vlado, katero vodi general Georgijev. Ta je novinarjem izjavil, da je bil takšen preokret v notranji politiki nujno potreben, ako se je država hotela rešiti neizogibne pogube, zakaj sovraštvo med strankami je izpodkopavalo njene temelje in povzročalo, da se je bilo prevrat pripravljati v največji tajnosti in z vso potrebno skrbnostjo že celih šest mesecev. Obrazložil je tudi program nove vlade ter izjavil, da se bo parlament preosnoval; postal bo nekako korporativističen: sto članov da bo imenovala izvršilna oblast, 25 pa jih bodo izvolile organizacije, ki predstavljajo narodno gospodarstvo. Uvedla bo največjo štednjo v dosedaj potratno državno upravo; znižala bo število občin od 2.700 na 800 ter razdelila državo na sedem pokrajin, dočim je bilo upravnih okrožij do sedaj 16. Iztrebita bo korupcijo ter bo uvedla smirno

kazen za nepošteno državno funkcionarje. Glavna njena skrb pa bo po magati državi čim prej spet gospodarsko na noge.

Te reforme je vlada že začela izvajati.

NOVA Vlada IN ZUNANJA POLITIKA

Nekatere agencije, ki rade pošiljajo v svet vznemirjajoče vesti, so brž po prevratu na Bolgarskem javile, da je Jugoslavija odredila mobilizacijo ter da namerava intervenirati. Seveda pa se je kmalu izkazalo, da so bile te vesti popolnoma iz trte izvite. V Beogradu, kamor so prihajale v začetku samo negotove vesti o dogodkih v sosedni državi, so mirno čakali, kakor se bo položaj razvil. Ko se je izvedelo, kako je sestavljena vlada, so v jugoslovanskih političnih krogih z zadoščenjem ugotovili, da so mnogi izmed novih ministrov že znani pristasi zblizanja med Jugoslavijo in Bolgarsko in, med njimi v prvi vrsti, tudi novi ministrski predsednik gen. Georgijev.

Torej je bil neutemeljen vsak strah, da bo radi prevrata na Bolgarskem

padlo spet v vočlo vse ono, kar je bilo v zadnjih mesecih storjenega za zblizanje med Južnimi Slovani.

Že prvi koraki nove vlade so to dokazali. Macedonski okraj Petnik, ki je bil popolnoma v rokah dobro oborožene makedonske revolucionarne organizacije, je vlada priključila novi sofijski pokrajini ter je s tem odpravila "Makedonsko republiko", pravo državo v državi, iz katere so bile v poslednjih letih izšle vse one tolpe, ki so povzročale večne incidente ob meji. Še bolj značilno za temeljiti preokret v zunanji politiki Bolgarske pa je dejstvo, da je nova vlada odpoklicala Italijanom nad vse prijaznega rimskega poslanika Volkova, ki je vedno zagovarjal makedonstvujušče, dočim so vsi ostali diplomati opozarjali vlado, koliko preglavic v mednarodnih odnosih povzroča makedonska revolucionarna organizacija bolgarski kraljevini. Zagovarjal je makedonstvujušče pod vplivom Rima, ki je vedno s simpatijami gledal na njihovo delovanje, katero je bilo v prvi vrsti usmerjeno proti Jugoslaviji. Tudi je znano, da so se z italijanskim denarjem izdajali v inozemstvu razni makedonski listi, ki so vodili vprav

Bivši bolgarski ministrski predsednik Mučanov, slikan v Parizu, kjer je bil v obiskih

besno gonjo proti Jugoslaviji. Makedonci so imeli mnogo vpliva na dosedanje sofijske vladne kroge in gotovo treba v dobri meri pripisovati njihovem in italijanskemu vplivu, da Bolgarija ni hotela pristopiti k balkanskemu paktu.

Izgleda, da je italijanskim spletkem na Balkanu odkienkalo. Iz Sofije namreč poročajo, da bo vlada poverila vodstvo zunanje politike pariškemu poslaniku Batolovu, ki je prijatelj Francozov ter odločen pristaš prisrčnega sodelovanja med balkanskimi narodi.

Po dosedanjih poročilih izgleda, da je narod pozdravil z navdušenjem novo vlado.

PRED USTANOVITVIJO MOGOČNE SLOVANSKO-FRANCOSKE ZVEZE V EVROPI?

BARTHOUS IN LITVINOV STA SE BAJE DOMENILA V ŽENEVI O KLENITVI VELIKEGA BLOKA DRŽAV, KI BI ZDRUŽIL RUSIJO, FRANCIJO, MALO ANTANTO, VELGIJO IN POLJSKO.

Po poročilih iz nekaterih krogov, ki zagotavljajo, da so dobro obveščeni, se pripravlja v Evropi važna sprememba v splošnem političnem položaju. Gre za nič manj ko za ustanovitve

vitev močnega slovansko-francoskega bloka držav.

Prejšnji petek se je nepričakovano pojavil v Ženevi ruski zunanji minister Litvinov. Njegov prihod, ki se ga nihče ni nadejal, je vzbudil razumljivo senzacijo, pa so diplomati začeli ugibati, čemu neki je Litvinov prihitel iz Moskve. Najbolj verjetno se jim je zdelo, da je prišel reševati razorožitveno konferenco, glede katere so se bile glavne države že domenile, da jo bodo končno javno pokopale.

Šele pozneje se je izvedelo, da je Litvinov prišel v Ženevo iskat francoskega zunanjega ministra Barthoua, katerega je bil brzojavno naprosil za razgovor. Državnika sta se res sestala ter sta imela več razgovorov. O čem sta razpravljala, to še ni znano z gotovostjo, značilno pa je, da se je v ponedeljek, ko je Barthou prispel iz Ženeve v Pariz, razširil iz tega mesta glas, da je zunanji minister prinesel v svoji aktovki načrt za veliko zvezo, v kateri bi bile naslednje države: Rusija, Francija, Belgija, države

Male antante ter, po možnosti, tudi Poljska. Nadaljnje vesti so to potrdile ter obenem naznanjale, da bo francoska vlada v najkrajšem času razpravljala o tem ruskem predlogu.

Koliko je resnice na tej vesti, tega z gotovostjo še ni mogoče reči, vendar pa je takšna zveza povsem možna in bila bi tudi koristna, saj bi za Evropo pomenila pravo rešitev iz sedanjih nejasnosti in nesigurnosti. Evropa bi končno vedela pri čem da je.

Takšen blok držav bi združil skoro 300 milijonov prebivalcev ter bi bil torej dovolj močan in upravičen, da vodi usodo onega razdrapanega dela sveta. V objemu bloka, ki bi obsegal zgoraj navedene države, bi Hitlerjeva Nemčija postala lepo miroljubna in bi se Mussolinijeva Italija ne navduševala več preko mere. V dveh nevarnih evropskih ognjiščih bi se pogasil ogenj, ki je v v zadnjih letih od časa do časa močnejše zažarel ter belil glave sosedom, ki so se bali za strelhe svojih hiš.

Francoski minister za zunanje zadeve Barthou se posavlja na kolodvoru

KAM GRE POT?

Zgodovina naše naselbine v Buenos Airesu beleži že lepo število let društvenega dela. Ko so se naši rojaki začeli naseljevati tu v večjem številu, so takoj začeli organizirati tudi društva. Večina priseljencev smo bili iz Primorja, kjer je društveno življenje vedno lepo cvetelo, dokler nam ni tujec nasilno uničil močno razpredenih prosvetnih društev in močnih gospodarskih zadrug. Marsikateri naš rojak se je tu z verno lotil dela, katerega doma ni bil mogel nadaljevati.

Večino požrtvovalnih društvnikov-izseljencev je tedaj družila skupna želja, da se strnejo v močno falango ter da v tuji, a gostoljubni in svobodni zemlji spet zgradijo ono, kar so nam črne tolpe uničile v domovini: narodne domove, šole itd.

Društva so se ustanovila z namenom, da so bomo v njih kot bratje shajali, si drug drugemu pomagali in se medsebojno bodrili v težkih časih izseljenstva.

Zgodilo se je pa vprav nasprotno.

Ustanovljena društva niso znala usmeriti svojega delovanja tako, da bi priklenila nase slehernega našega človeka.

V dobrih časih, ko je bil za služek dober, so takrat obstoječa društva imela lepe dohodke. Prireditve so bile sijajno obiskane, dana je bila možnost za nad vse lepi razmah. A kako so društva izkoristila veliko naklonjenost, ki so jim jo izkazovali naši izseljenci? Ali so z onimi lepimi dohodki ustvarila kaj koristnega in trajnega?

Ničesar.

Pač pa mnogo slabega: v društvi se je začela gojiti mržnja in iz njih so se med nas zanesli spori.

In se je pri vseh društvi ponavljala vedno ista reč: ko se je organizacija razmahnila in prišla tudi do kakšnega imetja, se je pojavil kdo, ki mu je bil blagor skupnosti deveta briga, pa je zahrbtno začel netiti strankarske strasti in je tako ustvaril razkol med člani.

Koliko je naših rojakov, ki so bili na takšen način že večkrat razočarani in ki radi tega nočejo več vedeti za društva!

Pomislimo, na primer, le na to, koliko denarja je šlo v dosedanjih letih društvenega delovanja samo za najemnine dvo-

ran, kjer so se vršile prireditve, ter za prostore, kjer so društva imela, in še imajo, svoje sedeže! Da je vse to skupaj, kar je šlo iz naših žepov, mar bi ne imeli danes krasnega doma? Mar bi ne lahko vzdrževali šole v krajih, kjer je naseljenih več naših rojakov? Da je bilo med nami več sloge in pameti, mar bi ne imeli danes že lahko par krepkih gospodarskih organizacij, na katere bi mogel biti vsak naš rojak ponosen?

Ali nas ni groza, ko pomislimo, koliko dragocenega časa smo zgubili in kaj nas čaka, ako bomo hodili po isti poti dalje: tarnali bomo ob grobu, ki smo ga društvom sami izkopali. A spoznanje bo tedaj prepozno.

Še je čas, dragi rojaki! In da rešimo potaplajočo se ladjo, moramo združiti vse svoje moči! Opustiti in pozabiti moramo na stare prepire, ki so jih zanetili oni, na katere lahko s prstom pokazemo, da jih izobčimo iz naše sredine vse, kar jih je še med nami! Opustiti moramo strankarske prepire in združbe, ki nas samo cepijo! In to bomo prav lahko dosegli, ako se bomo zavedali, da smo prišli v tujino iskat kruha in boljše bodočnosti, ne pa pregla- vic in jeze!

Potrebno je, da se v skupnem delu združita pošteni delavci in pošteni inteligenti! Eden drugega smo potrebni!

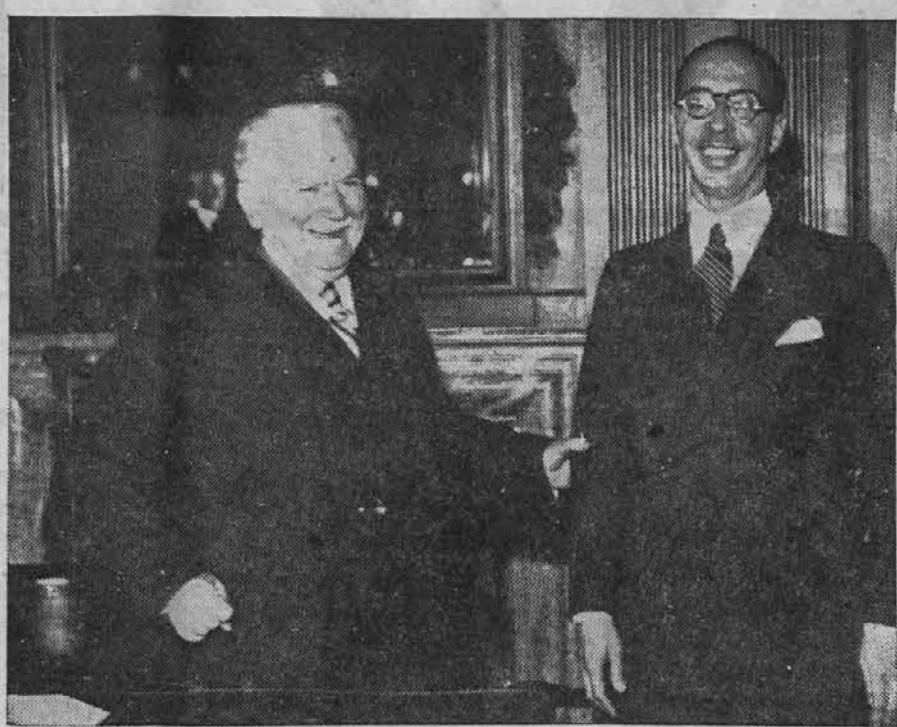
Ako pa nismo zmožni, da ustvarimo nekaj za vse naše izseljenstvo koristnega in trajnega, potem je pa najbolje, da ne tratimo več po nepotrebnem zlatih časov.

Saj bi ne imelo smisla! Če bomo hodili naprej po zgrešeni poti, ki smo jo ubrali, društva prej ali slej izginejo in ne bo ostalo za njimi nobeno koristno znamenje, ne bo za njimi nobenega prijetnega spomina.

Anton Prezelj.

Nenavadna slika egiptovske sfinge

Italijanski državni podtajnik Suvich (na desni) se je mudil pred nedavnim v Parizu, kjer je posetil tudi ministrskega predsednika Doumerguea

USODA SLOVENSkih MLEKARSKIH ZADRUG

Od nekaj tako mogočnega združništva, ki se je bilo, posebno po vojni, razpredlo po vsem Primorskem, so ostali le še skromni sledovi, polagoma izginjajo. — Poslednje mlekarne zadruge v slovenskih krajih prehajajo v roke fašističnih komisarijev. Takšna usoda je doletela v marcu mlekar- sko zadrugo v Hrušici; v prvi polovici aprila je dobila komisarija tudi zadruga v Trnovem.

Mlekarška zadruga v Trnovem je bila v prejšnjih letih največja te vrste v vsej Julijski krajini. Imela je lepo število združnikov, saj so vanjo vozili mleko iz Pivke, iz velikega dela Reške doline ter iz bližnje okolice Trnovega vse do Klane, na eni, in do Jelšan, na drugi strani. V poslovnem letu 1926-27 je imela do 30 hl dnevnega prometa, lani pa celo 35 do 40 hl.

Gospodarske razmere našega kmeta zadnjih let so postajale take, da so ga primorale, da je prodajal vse mleko, pa če tudi ga mnogokrat ni ostalo za dom. To razvidno iz dejstva, da je mlekarna beležila zadnja leta, ko je imel naš kmet komaj polovico števila živine iz l. 1920. — 26. porast prometa. Tako je zadruga imela čimdalje več dobaviteljev mleka, med tem ko je število odjemalcev padalo. To in pa razni konkurzi odjemalcev so spravljali zadrugo v čim dalje težji položaj, tako da je zadnje leto plačevala dobaviteljem mleko komaj 30 do 35 stotink za liter. Če pomislimo, da je mlekarne še v letih 1926. — 1927. plačevala mleko dobaviteljem po 1 — 1,20 lir liter, lahko sklepamo, koliko je naš kmet oškodovan. Zadnje leto pa mlekarne mnogokrat ni mogla niti izplačati dobaviteljem mesečnih računov v gotovini, ampak jim je zanje dajala razne mlekarne izdelke.

Trnovska mlekarška zadruga je bila ustanovljena l. 1896, torej skoraj pred 40 leti. Pred vojno in tudi vsa leta po vojni je dobro napredovala. Saj je vsa okolica, zlasti pa Reška dolina, posvečala veliko pažnjo živinoreji, katera je, poleg sadja, dajala največji dohodek našemu kmetu. — Dolgo vrsto let ji je predsedoval domačin Ivan Valenčič, ki je z odborom zadrugo dobro vodil. Zadnja leta pa je moral mnogokrat slediti namigovanjem oblastev, kar je tudi zadr-

gi pripomoglo do današnjega stanja. Vzroki propadanja zadruge so najrazličnejši. Največ škoda so ji brez dvomno prizadeli razni konkurzi odjemalcev v Trstu in Reki, ki so ji ostali dolžni ca 70.000 lir. Da bi si vsaj deloma krila te stroške, je zadruga ustanovila podružnici v Trstu in Reki in nastavila tam kot prodajalce svoje dolžnike. Pa to ni pomagalo zadrugi iz zagate in morda jo je celo upropastilo. Ko je odbor uvidel, da ne more več tako naprej, je pred meseci sklical občni zbor. Članstvu je sporočil svoj sklep in ponudo vlade. Vlada je namreč predlagala zadrugi, naj se združi z mlekarško zadrugo v Hrušici. V tem slučaju bi dala vlada posojilo v znesku 400.000 lir proti nizkim obrestim. Ta znesek bi uporabili za saniranje obrata, za nakup modernih strojev in za splošno moderniziranje mlekarne. Članstvo pa se je enoglasno uprlo temu predlogu. Ker pa je zadruga tekom zadnjih mesecev prišla v še večje denarne težave, so ji oblasti dodelile komisarija. Ta je takoj po svojem prihodu pokazal dobro voljo in določil oz. zvišal ceno mleku na 45 — 50 stotink za liter. Mlekarne je dobila posojilo in bo v najkrajšem času, pod vodstvom novega komisarija, nabavila potrebne moderne stroje in ostale priprave za pasteriziranje mleka. S tem upajo, da bodo rešili mlekarne iz krize, ker bodo lahko s pasteriziranim mlekom uspešno konkurirali drugim mlekar- nam. Upajo, da bodo zlasti v Reki povečali krog odjemalcev, kamor so dajali do sedaj 3.000 litrov mleka dnevno in kamor prihaja mleko v velikih množinah zlasti iz Jugoslavije (Suške okolice). V tem bodo mlekarne podprle merodajne oblasti s potrebnimi ukrepi. S pasteriziranim mlekom bodo skušali konkurirati tudi drugod (Trst). Domačini pa so prepričani, da vsi ti načrti ne bodo dvignili prometa niti rešili mlekarne iz krize, pač pa obratno.

MEHANIČNA DELAVNICA REBEK AVGUST

Kupuje, prodaja ter popravlja šivalne stroje, kolesa, samokrese itd. itd.

Izredne ugodne prilike

LOPE DE VEGA 2933

Villa Devoto

RAZNE VESTI

Bombni atentati v Avstriji še niso prenehali. V zadnjem tednu je bilo izvršenih več atentatov proti vlakom, v Solnogradu pa je eksploziral peklenjski stroj, ki je močno poškodoval tamošnje gledališče ter ranil več oseb.

Ugoden vtis je naredilo v Beogradu dejstvo, da je vlada odpoklicala delegacijo, ki se je v Budimpešti pogajala glede ureditve trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Madžarsko. To je bil odgovor na madžarske spletke v Ženevi.

Bivši kubanski predsednik Grau San Martin se je vrnil iz Meksike, kamor je bil odpotoval, ko je moral izročiti državno oblast Mendieta. Kubanci so ga sprejeli s takšnim navdušenjem, da se je mož doma od samega veselja onesvestil.

Nova ustava je stopila v veljavo v Uruguayu. Na seji ustavodajne skupščine, ki je končno veljavno odobrila novi osnovni državni zakon, je prišlo do hudih spopadov s komunističnimi poslanci.

Glede Leticije sta se Peru in Kolumbija končno vendarle pobotala. Obe državi priznavata obstoječe pogodbe ter obljublja, da bosta vse spore reševali mirnim potom.

Štiri hamburške komuniste so v soboto obglavili v Nemčiji. Obdolženi so bili, da so lani, v nekem pouličnem spopadu, ubili nekega fašista ter dva pešca.

Zveza narodov je povprašala pri 31 vladah, ali bi bile pripravljene odrediti zaplembo orožja, namenjenega v Bolivijo in Paraguay. Roosevelt je radi tega zahteval pooblastilo od parlamenta in mu ga je kongres soglasno dal.

Strašen požar je izbruhnil preteklo soboto na živinskem sejmišču v Chicagu. Povzročil je 10 milijonov dolarjev škode. Dvanajst velikih poslopij in več zasebnih hiš je pogorelo. Ranjenih je bilo 1500 oseb, med njimi 400 ognjegascov.

Avstrijska vlada je dala izpustiti na svobodo bivšega socialističnega državnega kancelarja Rennerja ter znanega dunajskega župana Seitza.

Novi dunajski župan Schmitz

Tudi na Japonskem so izsledili velik finančni škandal, v katerem je imel svoje prste vmes državni podtajnik v finančnem ministrstvu. Moža je mikado odstavil, policija pa ga je spravila v ječo.

V Chileju so veliki nalivi povzročili, da je reka Copiapó prestopila bregove ter poplavlila dolino. Škoda je velika in je katastrofa zahtevala baje tudi človeške žrtve.

Na beograjski univerzi so dijaki povzročili nemire in je policija izvršila več aretacij.

Veliko notranje posojilo od 3 in pol milijard rublov, katerega je razpisala ruska vlada za financiranje druge pjetiletke, je bilo v celoti podpisano.

Na svečan način so v Rusiji otvorili kanal, ki veže Baltičsko morje z Belim morjem. Ta kanal je največje javno delo, izvršeno pod sovjetskimi režimom.

Z MIRNIM SRCEM SE LAHKO ZATEČETE

ZASEBNO KLINIKO

Calle Ayacucho 1584 U. T. 41 - 4985 Buenos Aires

V VSAKEM SLUČAJU

KO ČUTITE, DA VAM ZDRAVJE NI V REDU. NAŠLI BOSTE V NAŠI KLINIKI SPECIALIZIRANE ZDRAVNIKE IN NAJMODERNEJŠE ZDRAVSTVENE NAPRAVE

UPRAVITELJ NAŠ ROJAK DR. K. VELJANOVIĆ

NAŠA KLINIKA JE EDINA SLOVANSKA KLINIKA, KI SPREJEMA BOLNIKE V POPOLNO OSKRBO, IN SICER PO JAKO ZMERNIH CENAH. IZVRŠUJEMO TUDI OPERACIJE

POSEBEN ODDELEK ZA VSE ŽENSKÉ BOLEZNI IN KOZMETIKO

Sprejemamo od 14. do 20. ure.

ARGENTINSKE VESTI

DRŽAVNA BANKA O PRETEKLEM GOSPODARSKEM LETU

predložilo pretekle dni finančnemu ministru poročilo o svojem delovanju ter o splošni gospodarskih prilikah v deželi tekom leta 1933.

Naglašava uvodoma, da je napram svojim dolžnikom zelo liberalno postopala, ker je upoštevala dejstvo, da so njihovi povprečni dohodki znašali komaj polovico od onih v letu 1926, ki je bilo najboljšje leto pred pričetkom krize.

Poročilo Državne banke je precej optimistično: trdi, da je Argentinja že prebolela najhujšo gospodarsko depresijo ter da so se prilike začele polagoma boljšati. To sklepa iz raznih znamenj in na podlagi statističnih podatkov; tako na primer prišteva med zelo ugodne znake občutno povečanje kliringa. Poročilo izraža tudi priznanje vladi radi njenih ukrepov za izboljšanje gospodarskega položaja poljedelcev.

Radi zmanjšane izvoza se je v letu 1933 skril tudi uvoz, kar je nekaterim domačim industrijam pomagalo, da so se postavile na noge. Banka meni, da je nastopil čas, ko se ta povečana industrijska delavnost lahko okrepi z dovoljevanjem liberalnejših kreditov tukajšnjim industrijalcem.

Tudi znižanje obrestne mere na bančna posojila ter konverzijo notranjega državnega dolga in pa hipotekarnih obveznic smatra Državna banka kot ugodna znamenja, ki kažejo, da se kriza bliža svojemu zaključku.

POGODEBA S ŠVICO

Argentinski zunanji minister dr. Saavedra Lamas ter švicarski poslanik Traversini sta pretekli petek podpisala argentinsko-švicarsko trgovinsko pogodbo ter dogovor za odvajanje zamrznjenih švicarskih kreditov v Argentini.

SPRIČEVALO ZA ZAKONSKE KANDIDATE

Poslanec Tiburcio Padilla je predložil kongresu osnutek zakona, ki dolga, da morajo načelniki civilnih uradov zahtevati od zakonskih kandidatov zdravniško spričevalo, iz katerega izhaja, da so za zakon sposobni ter da jih brez takšnega spričevala ne sme poročiti. Ni še določeno, kdaj da bo parlament razpravljal o tem predlogu.

POJEMANJE KUGE V FRIASU

Državni zdravstveni urad javlja, da se v Friasu pokr. Santiago del Estero, ni pojavil noben nov slučaj kuge in da torej epidemija pojema Prav takšno poročilo so objavile tudi krajevne zdravstvene oblasti. Kuga pa je med tem zahtevala novo žrtev: eden izmed bolnikov, ki so v zdravniški oskrbi, je v soboto preminul.

SOCIALISTIČNI KONGRES V SANTA FE

V sredo j e začel zasedati v Santa Fe kongres socialistične stranke, ki bo sklepal o raznih notranjepolitičnih vprašanjih ter o zadržanju socialističnih zastopnikov v parlamentu. Za predsednika kongresa je bil izvoljen dr. N. Repetto.

BOMBAŽNA KRIZA V CHACU

Guverner chacovskega teritorija je poslal poljedelskemu ministru obširno poročilo o krizi, ki je nastala za producente bombaža radi katastrofalnega padca cen.

Kolonisti v Chacu imajo 17 tisoč hektarjev bombažnih plantaž, ki so letos dali približno 110.000 ton sirovega obmobaža. Njihov položaj je postal nad vse kritičen, ker so se cene v zadnjem času znižale od 250 na 150 pesov za kvintal.

Med kolonisti je radi tega nastalo močno protestno gibanje ter se je začela delati propaganda, naj se pridelek pusti na poljih. Oblasti si prizadevajo prepričati prizadete poljedelce, da bi od tega le sami imeli škodo, pa je to njihovo prizadevanje že obrodilo uspehe. Kolonisti so začeli spravljati pridelek, vendar pa upajo, da bo vlada kaj ukrenila. Po Chacu gre glas, da se je osnovl močan bombažni trust, ki tajno deluje in ki je vplival na padec cen. Ljudje zahtevajo, da vlada uvede preiskavo ter ugotovi, koliko je na tem resnice.

Položaj je slab tudi ker se je skrčil izvoz. Domača industrija absorbira samo kakšnih 40 od sto celokupne produkcije, ostali del prideka pa mora romati iz države.

SNEG V KORDILJERI

Radi velikih snežnih zametov, ki so blokirali progo na več mestih, je morala prekoandska železnica začasno ustaviti obratovanje. Tako poročajo iz Los Andesa.

POVRATEK IZ EVROPE

Po približno 2 i. bivanju v domovini, kamor je bila odšla na zdravljenje, se je vrnila v Buenos Aires gospa Ankica Sulčičeva, žena predsednika konsorcija našega lista g. arh. Viktorja Sulčiča, s svojim "Bato". Gospej Ankici čestitamo k njenemu popolnemu okrevanju ter želimo zopet združeni očitelti mnogo sreče in zadovoljstva v Argentini!

LE MALO POZABLJIVCEV

je med našimi naročniki, nekaj" pa jih je le in se še niso spomnili, da jim je polletna naročnina že potekla. Torej naj ne zamerijo, če jih — zavoljo reda — nekoliko podrezamo s temi-le vrsticami.

USPEH "TRGATVE" ZA SLOVENSKO ŠOLO

Vkljub dejstvu, da smo imeli preteklo nedeljo precej slabo vreme, se je pa le odzvalo lepo število naših rojakinj in rojakov vabilu Sokolskega društva "La Paternal" ter prihiti telo na zabavno "trgatev" v prid slovenski osnovi šoli v Buenos Airesu. Ker je bilo mnogo grabežljivih rok, je grozdje kmalu zmanjkalo z improviziranega latnika in je sodnik imel mnogo posla z "grešniki". Vlado je prav prijetno razpoloženje ob zvokih društvenega orkestra in prepevanju naših pesni.

DRUŠTVENIVESTNIK

OTVORITEV SLOVENSKE OSNOVNE ŠOLE

Otvoritev drugega letnika slovenske osnovne šole v Buenos Airesu se ni vršila včeraj, 25. t. m., kakor je bilo javljeno, marveč se bo vršila jutri, 27. maja, ob 10. uri popoldne v Villi Devoto, ul. Tinogasta 5351.

DELO JUGOSLOVANSKEGA PATRONATA

V času od 14. do 19. maja so bile zaposlene naslednje osebe potom urada Jugoslovenske izseljenske zaščite:

Ante Majnarič in Mirko Petković, mizarja; Roko Budišin, Marin Muštre in Marin Mitrovič, težaki pri železobetonu; Ante Schumacher, torner; Milica Božanič, Rančani Anka, služkinji; Dragutin Perić, kovač. Petorici je bila podeljena majhna denarna podpora.

SOKOL "LA PATERNAL"

Jutri, v nedeljo 27. maja, se bo vršil obvezen članski sestanek v društvenih prostorih, ul. Luis Viale 1746.

Odbor.

OPOZORILO

Sodnijsko določeni likvidator delniške družbe "Banco de las Américas" dr. Roberto M. Ortiz, obvešča tem potom vse upnike omenjenega zavoda, da morajo njemu predložiti dokazila o upravičenosti svojih terjatev kakor tudi sleherno reklamacijo, do katere se smatrajo za upravičene.

V banki so razna pisma, naslovljena na člane slovenske kolonije, ki so si bili izbrali naslov banke za dostavljanje korespondence. Gospod likvidator opozarja prizadete, da morajo ta pisma čim prej dvigniti, ker se bodo sicer spet izročila poštni upravi.

Dr. Roberto Ortiz je nadalje odredil, da bodo uradi banke, ki se nahajajo v ul. San Martin 429, ostali odprti vsak delavnik od 10. do 15. ure, razen ob sobotah, ko bodo odprti samo od 9. do 11. Ob teh urah se laho vsakdo obrne na banko v katerikoli zadevi.

Restavracija "Vuono"

LAVALLE 940 - U. T. 35-4205

Prvovrstne italijanska kuhinja

Ugodnosti za bankete

ZMERNE CENE

Dragi starši!

Kaj je za Vas od največje važnosti? Brez dvoma: dobra vzgoja Vašega otroka. Brez posebnih stroškov in z vsem zaupanjem lahko izročite svojega sinčka na vzgojo slovenskemu zavodu.

ASILO LIPA, Villa Madero, C. G. B. A. (Bs. Aires)

SLOVENSKA GOSTILNA

CALLE TRELLES 1167 BUENOS AIRES

(Pol kvadre od Gaone 2400)

ZBIRALIŠČE NAŠIH ROJAKOV OBŠIRNI PROSTORI
TER IGRIŠČA ZA KROGLE IN KEGLJE

Ples vsako nedeljo - Domača - postrežba - Zmerne cene

- Vsak rojak je dobrodošel -

CERKVENI VESTNIK

venska božja služba zaradi procesije odpade.

CERKVENI KOLEDAR

27. maja — prva pobinkošna nedelja, praznik presvete Trojice — slovenske božje službe po navadi, ob desetih dopoldne in ob štirih popoldne. Kakor znamo je presveta Trojica na čast zgrajeno tudi buenosajreško stolno mesto, ki se imenuje s polnim imenom "Ciudad de la Santísima Trinidad y Puerto de Santa María de los Buenos Aires — Mesto presvete Trojice in pristanište svete Marije (priprošnjice) ugodnih vetrov".

28. maja — ponedeljek — spomin svetega Avguština, škofa in učenika Cerkve, brez vsakega dvoma enega izmed najbistroumnejših mož; kar jih je kdaj živelo na zemlji. Njegove števne nesmrtnosti knjige uživajo izreden sloves še danes po več, kakor tisoč petsto letih odkar je umrl.

29. maja — torek — spomin svete karmeličanske redovnice Marije Magdalene de Pazzi, ki je v vseh čednotih vzgledna, posebej pa v dejanski ljubezni do bližnjega, v Florenci umrla leta 1607.

30. maja — sredo — spomin preprostega kmečkega dekleta Ivane d'Arc, ki je bila pred petsto leti krivično na smrt obsojena in na garmadi sežgana, francoski narod pa jo še danes z izrednimi slovesnostmi časti kot svojo narodno junakinja. Mislim, da ni v Franciji nobene cerkve, pa tudi zelo malo zasebnih hiš brez njenega kipa ali vsaj slike.

31. maja — četrtek — zapovedan praznik presvete Rešnjega Telesa. Ob desetih dopoldne slovesna sveta maša na Paternalu, kakor po navadi, popoldne točno ob dveh pa se začne slovesna procesija svetega Rešnjega Telesa na Plaza de Mayo. Slovensko zbirališče za procesijo: cerkvena svetega Roka na križišču Alsina y Defensa, eno kvadro od Plazo de Mayo. Pomni: cerkvena svetega Roka, ne velika Marijina bazilika z vhodom iz istega patija! Na odločena nam mesta bomo odšli ob poldveh in sicer moški pred škofijsko palačo, ženske pa približno na esquinu Avenida de Mayo in Bolívar. — Popoldanska slo-

1. junija — petek — prvi petek meseca junija, posebej posvečenega presvetemu Srcu Jezusovemu, to je njegovi ljubezni do nas ljudi. Prilika za spoved neposredno po sedmi sveti maši, ali v četrtek dopoldne. Najbolj primeren dan za začetek znane pobožnosti devetih prvih petkov.

2. junija — sobota — spomin slavnega mučenca svetega Erazma.

3. junija — druga pobinkošna nedelja — slovenske božje službe po navadi.

EVANGELIJ

praznika presvete Trojice pripoveduje, kako je Gospod Jezus poslal svoje učence po vsem svetu, učiti vse narode in jih krščeati v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha, in obljubil, da bo ostal z njimi vse dni do konca sveta.

Mikel, ki jo je mogoče posneti iz evangeljskega besedila, in ki jo večkrat med tednom prevdarjaj: Kako kaj poslušati tiste, ki so poslani, da me učijo spolnjevati vse, kar je Kristus zapovedal?

CERKVENA KRONIKA

Zakrament svetega zakona sta sklenila Rosa Katarina Schabb in Albert Sket pred pričama Ramon Isidro Arias in Jaime Cardell Pons. Bilo srečno!

Zakrament svetega krsta je prejela Elizabeta Aida Pečenko, kateri sta lotrovala Marija Vidmar in Anton Benkovič in Lidija Jožefa Gruden, kateri sta pa botrovala Eugenija Škerk in Franc Gruden. Vse dobro jima želimo!

POIZVEDOVANJA

Tukajšnje kr. jugoslovensko poslanstvo poziva naslednje osebe, naj se javijo konzularnemu oddelku, Calle Charcas 1705, Buenos Aires:

Marka Sapunara iz Pučišća na Braču; njegov poslednji naslov je bil: Marko Sapunar, ač Djuro Mihaich, Lapuntila K. J., F. C. Transandino, provincia Mendoza. Prav tako prosi poslanstvo vse one, ki bi kaj vedeli o navedenem, naj bi to blagovolili sporočiti na gornji naslov. Tomo Trajkovića, črevljar iz Skoplja, je pozvan, naj se javi konzularnemu oddelku z ozirom na predmet 823/1934.

Instituto Médico Moderno

Ta zavod je edini v Buenos Airesu, ki ne razpolaga samo z najmodernejšimi napravami za zdravljenje bolnikov, marveč jih tudi pregleda z X-zarki ter jim analizira kri in seč

Konzultacije in analize brezplačno

KAPAVICA — z vsemi njenimi komplikacijami: Hitro in sigurno zdravljenje potom elektrolize.

SIFILIS — 606-914. Periodične Wassermannove analize

KOŽNE BOLEZNI — Zdravljenje ekzema in sraba

REVMATIZEM — Zdravljenje po najnovejših načinih z injekcijami in z žarki

ZENSKE BOLEZNI — Tok, nerednosti pri čiščenju. Bolnice sprejemamo v posebnem oddelku.

GRLO — NOS — UŠESA

V tej ceni so vključena tudi zdravila in analize

SPREJEMAMO

od 10. do 12. in od 14. do 21.

Ob nedeljah in praznikih pa samo od 10. do 12.

347 - SUIPACHA - 347

SLOVENCİ DOMA IN DRUGOD

VESTI IZ DOMOVINE

SKLADATELJ PATER HUGOLIN SATTNER UMRLE

V petek, 20. aprila je umrl v Ljubljani pater Hugolin Sattner, vsem slovenskim pevcem dobro znani skladatelj, mož, ki si je stekel neprecenljivih zaslug za širjenje naše lepe pesmi.

Učakal je visoko starost 83 let. Do zadnjega se je še čvrsto držal; nedeljo prej je še orgljal. Napadla ga je pa zavratna pljučnica, kateri je v par dneh podlegel.

Hugolin Sattner je bil rojen v Novem mestu 29. novembra 1851 in ušoda mu je že v zibelko položila laro. Kot ljudskošollec je prepeval na koro, na gimnaziji se je učil klavirja in igral gosli v orkestru, kot frančiškanski bogoslovec se je pa naučil v Gorici in v Ljubljani igrati na orgle. L. 1874. je bil v Ljubljani posvečen za mašnika. Še v jeseni tega leta je bil imenovan za organista, učitelja na frančiškanski ljudski šoli in za učitelja petja na gimnaziji v Novem mestu. Od l. 1890. je deloval v ljubljanskem frančiškanskem samostanu kot župnik gvardijan, provincijalni vikar, definitor in kustos.

Z njegovim prihodom v Ljubljano se šele pričena doba njegovega intenzivnega umetniškega ustvarjanja. Nprestanje je podarjal svojemu narodu skladbo za skladbo, med temi tudi velika dela, kakršnih do takrat naša glasbena literatura sploh še ni imela. "Pogled v nedolžno oko", "Na planine", "Za dom med bojni grom", "Zaostali pluč" itd. so pesmi, ki so se najbolj priljubile našemu narodu. Po študiju kontrapunkta pri mojstru Mateju Hubadu se je p. Hugolin posvetil komponiranju koncertnih del velikega formata. Leta 1910. nam je dal "Jeftejevo prisego", l. 1911. pa prvi slovenski oratorij "Assumptio" (Vnebevzetje), l. 1914. veliko kantato "Oljki", l. 1916. simfonično "pesnitev Soči", l. 1921. simfonično pesnitev "V pepelnici noči", l. 1926. "O ne vihti" z orkestrom, l. 1927. romantično opero "Tajda", l. 1931. kantato "V kripti sv. Cecilije" in zbirka mladinskih pesmi. Lani o božiču je poklonil svoje zadnje delo "Osem mladinskih pesmi" Glasbeni Matici, kjer izidejo že prihodnji mesec, v delu je pa imel manjše pesmi o Materi božji. Kot komponist sta mu blagoslavje in plemenitost glasbenega izraza vse. Bil je vedno pobornik Cecilijanskega petja in predsednik Cecilijanskemu društvu, najbolj pri srcu mu je bila pa Glasbena Matica, ki je bil pred vojno prav delaven odborik ter njen častni član in mu je postavila Glasbena Matica tudi spomenik pred svojim ponosnim domom. Za njo je žrtvoval vse in bil je srečen, ko je pred leti lahko blagoslovil hiše GM. Za nagrado mu je tedaj GM poklonila zlatnik za 100 Kr, ki ga je pa takoj spet poklonil za ta glasbeni dom. Ko je GM pred leti kupila svoji dve hiši, je bil za Aljažem on drugi darovalec, ko je GM poklonil svojih "Devet moških zborov". Frančiškanski župnik je bil 25 let in je v tem času prav prav mnogo storil za cerkev, zlasti je pa skrbel za reveže. Bil je duhovit in blesteč govornik ter je tudi v knjigi izdal svoje apologetične govore. Kot človek je bil povsod priljubljen in od vseh spoštovan. Za svojim slavnim bratom žalujeta še njegova sestra, ki ima na Tyrševi cesti zavod za umetno vezenje, in pa brat, ki je upokojen drž. uradnik, a drugi brat je že pred leti umrl kot frančiškan.

Patra Hugolina Sattnerja ni več med živimi. V nedeljo 22. aprila so njegovo truplo položili v slovensko zemljo. A spomin na patra Hugolina, njegov duh bo vedno živel med našim narodom ter se trajno obnavljal v njegovih neumrljivih skladbah, v njegovih umetniških ustvaritvah, katerim je bil posvetil vse svoje dolgo in plodno življenje.

Tudi mi, izseljenci, mu kličemo v složnem zboru z našo domovinsko javnostjo: "Slava!"

POGAJANJA MED JUGOSLAVIJO IN ALBANIJO

Iz Prage, kjer je vodil trgovinska pogajanja s češkoslovaško vlado, je prispel v Beograd g. Berasi, pomočnik albanskega zunanjega ministra; začel je voditi pogajanja za ureditev obmejnega prometa med Jugoslavijo in Albanijo.

USTRELJENI TIHOTAPCI

V prvi polovici aprila so jugoslovanski graničarji ustrelili na meji z Italijo tihotapca Martina Freliha, ko je gnil kravo čez mejo. Čez teden dni, 18. aprila, se je ob isti meji dogdil drug krvav dogodek.

Okrag polnoči je graničar v sektoru državne meje pri vasi Laniše v dolini Javorje, občina Oselica v Selški dolini, čul sumljivo hojo. Opazil je dva moška, ki sta se plazila proti naši meji. Graničar ju je pozval, naj se ustavita, toda drzna tihotapca sta bila prepričana, da ju vojak v temi in za skritim grmičevjem ne bo videl. Namestu da bi se ustavila, sta začela bežati nazaj na italijansko stran. Graničar je še enkrat zaklical: 'Stoj!' nato je pa na slepo srečo streljal za beguncema. Oba strela sta tihotapca zadela. Prvi begunec se je zgrudil mrtev kakih 10 korakov od državne meje, drugi pa približno 25 korakov v bližini hiše posestnika Pavla Kušarja, tik državne meje.

Oblasti so še isto noč ugotovile identiteto ustreljenih tihotapcev; prvi je bil 25letni posestnikov sin Mirko Simončič iz Jazen, drugi pa tudi 25letni Slavko Voglič, sin trgovca iz iste vasi, oba italijanska državljana. Fanta sta imela pri sebi 157 lir in sta najbrž v Jugoslaviji hotela kupiti tobak.

IZVRŠITEV SMRTNE ODSODBE

Dne 20. aprila zjutraj so obesili v Beogradu, na dvorišču uprave grada, Mihalja Markovića, morilca beogradskega trgovca Stankovića. Obsojenec je bil vse do zadnjega precej miren in je pod vešali imel še kratak govor, v katerem je dejal, da so drugi krivi, da je prišel tako daleč, ker so ga zapeljali na kriva pota. Prosil je vse, ki jim je storil kaj žalega, naj mu odpuste. Smrt je nastopila v petih minutah.

Požarna katastrofa v ptujski okolici

V Medvedcah pri Ptujju je izbruhnil 18. pr. m. strašen požar, ki je uničil pol vasi. Goreti je začelo pri posestniku Simonu Sagadinu, v gospodarskem posloju, a je močan veter povzročil, da se je požar brž razširil tudi na druga poslopja. Ves dan so se borili proti plamenom ognjegasci iz sosednih krajev in iz Ptujja, ki so močno občutili pomanjkanje vode. Škodo cenijo na pol milijona dinarjev.

Ko so se gasilci vrnili zvečer od naporenega dela domov, jih je telefon po preteku ene ure spet začel klicati, ta krat pa v Pletarje, kjer je bilo začelo goreti gospodarsko poslopje Janeza Pteršnika in se je ogenj začel brž širiti na vse strani. Tu je prizadetih vsega skupaj 17 posetnikov, ki jim je požar uničil 26 objektov, stanevanjskih in gospodarskih poslopij, ki so bila krita deloma s slamo, deloma pa z opeko. Nesrečni posestniki niso mogli rešiti ne poljskega orodja, niti poljskih pridelkov, saj je bilo pol vasi kakor ognjeno morje, v katero ni bilo mogoče prodreti.

Zgorelo jim je pa tudi mnogo živine.

Združeni gasilci iz vseh bližnjih vasi so morali gasiti cele štiri ure pod vodstvom župnega načelnika Muznika iz St. Vida, preden se jim je posrečilo omejiti požar. Tu domneva, da je ogenj podtaknila požigalčeva zločinska roka. Škodo cenijo na preko 800 tisoč dinarjev.

Požarna katastrofa je pa zahtevala tudi več človeških žrtv. V ptujsko bolnico so morali prepeljati 6 težko opečenih ljudi in sicer 53 letno Marjo Napad, 47 letno Terezijo Klajnšek, 20 letnega Antona Perovića, posestnika Antona Klajnskega, 3 letno Terezijo Klajnšek in 45 letnega posestnika Pernata. Stanje vseh ranjencev je sicer resno, vendar zdravniški upajo, da jih bodo ohranili pri življenju.

Zobozdravnika

Dra. Dora Samojlovich de Falicov

Dr. Félix Falicov
Dentista

Trelles 2538 - Donato Alvarez 2181
U. T. 59 La Paternal 1723

VESTI S PRIMORSKEGA

NAPADI PROTI ŠKOFU MONS. FOGARJU

Tržaški škof mons. Alojzij Fogar je v zadnjem času zelo zameril fašistom, ker ni hotel blagosloviti Doma bivših bojevnikov, čigar otvoritvi je prisostvoval tudi aostski vojvoda, ter je celo odklonil prošnjo, da bi blagoslovil grob Oberdankove matere. "Popolo di Trieste" in "Piccolo" sta radi tega začela bruhati svoj strup proti njemu ter mu očitata, poleg drugega, da podpira "jugoslovanske hujskače" v njihovi mrznji proti režimu in proti Italiji. Razburili pa se niso samo listi, marveč so dvignili velik krik tudi tržaški fašistični senatorji, poslanci in drugi voditelji, ki so obiskali pokrajinskega tajnika Perusinija ter mu zagotovili, da se popolnoma strinjajo s kampanjo obbeh listov.

Podrobnejših vesti o tej zadevi še nimamo, a mons. Fogarja že toliko poznamo, da lahko sklepamo, da je moral imeti zelo tehtne razloge, če ni ugodil fašističnim željam. Škof Fogar je rodom Furlan in prav do 19. obvlada tudi slovenski jezik. Slovenci se imajo vprav njemu zahvaliti, da njihov jezik v cerkvah tržaške škofije ni tako preganjan kakor na Goriškem, kjer vlada Sirotti, ter da se je slovenska božja služba še ohranila tudi v Trstu, dasi samo pri Sv. Jakobu. Skušal je vedno biti pravičen in se je vselej upiral, kolikor mu je pač bilo mogoče, fašističnim zahtevam po popolnem zatrtju slovenskih pridik in slovenskega cerkvenega petja. Zato tudi pri tržaških fašističnih oblastnikih ni bil preveč priljubljen.

Gornja vest omenja tudi Oberdankovo mater, oziroma njen grob. Morda ni vsem našim čitateljem znano, da je bil Guglielmo Oberdank, katerega Italijani, siavijo kot svojega velikega nacionalnega junaka, nezakonski sin siromašne Slovenske Marije Oberdankove, rojene v Gorici v letu 1830; njena družina je bila doma iz Vipavske doline in je živel v precejšnjih stiskah, pa si je morala Marija radi tega že kot deklica sama služiti svoj kruh. Nastopila je službo pri neki družini v Trstu in šla z njo

pozneje na Cres. Tu se je seznanila s pekcom Valentinom Felciero, Italijancem iz Novente v Venetu, ki ji je obljubljal, da jo poroči, a ji je zapustil nezakonskega sinčka ter pobegnil v Italijo. Ta sinček je bil Guglielmo Oberdank.

Marija se je pozneje poročila v Trstu z delavcem Franom Ferencičem, s katerim je Oberdank živel pod isto streho, dokler ni dorasel in zbežal v Italijo, kjer je začel v kroge skrajnih nacionalistov, pod kojih vplivom je pripravil pozneje atentat, radi katerega je bil obsojen od Avstrije na smrt.

NEUSMLJENO PREGANJANJE

V Mačkovljah so karabinerji aretirali 30-letnega Josipa Smotlaka; obdolžen je, da je po zidovih pisal proti fašizmu ter da je hujskal proti plebiscitu. Domačini se zgražajo nad to aretacijo, ker je Smotlak duševno bolan človek.

Ko je služil v Rimu pri vojaki, si je nakopal revmatizem, da so ga morali zdraviti v Rimu in v Trstu. Ko so ga poslali domov, je Smotlak začel delati prošnje, da bi mu dali kakšno odškodnino radi bolezni, ki si jo je bil nakopal pri vojaki, a je v odgovor dobil svarilo, naj preneha nadlegovati oblasti, ker da ga bodo sicer izročili sodišču. In tako se je tudi zgodilo, ker je bil spet poslan v Rim neko prošnjo. Ko je dobil poziv, da se mora zgiasiti pred sodniki v Trstu, je zbežal v Jugoslavijo, od tam pa v Avstrijo; tu se mu je bil začel močno mračiti um in so ga oblasti spravile v umobolnico, a pozneje so ga "po šupi" odgnali v Trst, kjer je spet preživel nekaj časa v umobolnici. Ko je bil poslan domov, so prišli ponj karabinerji, ker ga je bilo med tem sodišče odsodilo na eno leto ječe: serem oboroženih karabinerjev je tedaj gnalo skozi vas vkleknjenega umobolnega človeka. Po 6 mesecih so ga izpustili na svobodo, sedaj pa so ga spet odgnali. Smotlak bi morda tudi okrevljal, a preganjanja le še bolj poglobljeno vplivajo na njegov bolni razum.

IZ RIHEMBERKA

Rihemberk, aprila. Kmalu bo leto, kar so aretirali sedem fantov iz okoliških vasi, ki so se danes v rimskem zaporu "Regina Coeli" in dan za dnem čakajo na razpis obravnave. Določen jim je tudi že odvetnik, ki je zahteval za zagovor vseh sedem obtožencev plačilo v znesku 6.000 lir. V Rihemberku se nestrpnost pričakuje izid obravnave.

Tudi pri nas smo, kot poroča fašistično časopisje, vsi vneto glasovali za Musolinijev režim: Le en sam glas so zabeležili proti. Pri tem moramo nehoti omeniti volitve, ki so se vršile leta 1924. in njihov izid. Takrat so zabeležili pri nas samo tri glasove za fašistično stranko. Med temi tremi je bil morda res 1 domačin, in sicer Cigoj, ostala dva pa sta bila brez dvoma oddana od priseljenih Italijanov (postajenačelnik in drugi). Za našo vdanost se nam je Mussolini tudi pošteno oddolžil. Vsaka družina je dobila tisti teden po volitvah v občinskem uradu brezplačno nekaj moke, da smo lahko spekli malo boljšega kruha za praznike.

Clínica Médica "SLAVIS"

Ravnatelj: Dr. D. CALDARELLI

Upraviteljica: bolgarska rojakinja dra. Radka Ivanović
Vestno zdravljenje notranjih, želodčnih in srčnih bolezni.

SPOLNE BOLEZNI

(Kapavico in sifilis)

zdravimo po modernem in sigurnem nemškem načinu.

Posebna sprejemna soba in poseben ambulatorij za ženske, ki jih zaupno zdravijo zdravnice, specializirane v vseh ženskih boleznih.

Govorimo jugoslovanske jezike in sprejemamo od 10. — 12. ure ter od 3. — 7. popoldne

ZMERNE CENE

OLAJŠAVE ZA PLAČEVANJE

SAN MARTIN 522, II. nadstropje

U. T. 31 Retiro — 1619

REKONSTRUKCIJA OGROMNE BUENOSAIREŠKE TRŽNICE MERCADO de ABASTO PROVEEDOR

NEKAJ PODATKOV

Arhitekt Viktor Sulčić je še mlad. Rodil se je v Sv. Križu pri Trstu leta 1895. Po dovršeni ljudski šoli je obiskoval obrtno šolo v Trstu, po vojni pa je krenil v Firence, kjer se je vpisal na umetniško akademijo. Studije je dovršil v Bologniji leta 1922.

Kot arhitekt je začel delati najprej v Rivi ob Gardskem jezeru, od tam pa je šel v Zagreb, kjer je najprej delal pri arh. Ljubinskemu, pozneje pa pri rekonstrukciji Meštrovičevega dvorca in kot član tvrdke Žanko i drugovi.

Koncem leta 1924 je krenil v Južno Ameriko. V Buenos Airesu, kjer se je zaposlil kot risar pri nekem podjetju, pri katerem je ostal do konca leta 1925, je poskušal prvi in trdi izseljeniški kruh. Tu, v glavnem mestu Argentine, se je seznanil s svojima sedanjima družabnikoma: z geometrom F. Besom in, pozneje, z inž. Delpinim. Na njegovo prigovarjanje so, marca leta 1926, začeli skupno delati načrte za natečaj, ki ga je bila razpisala tukajšnja Državna hipotekarna banka za svoje novo poslopje. Mnogo odločnosti, poguma in zaupanja v lastne sposobnosti je bilo treba, da so sklenili udeležiti se tega natečaja, pri katerem so konkurirali skoro vsi najbolj in najbolj znani arhitekti in gradbeni inženjerji v Argentini, do čim so bili Sulčić in njegova družabnika še mladi in popolnoma nepoznani v tukajšnjih gradbenih krogih. Delali so s polno paro, po dnevi in ponoči, do 15. novembra 1926, ki je bil določen kot zadnji dan za predložitev načrtov. Delpini, Sulčić in Bes so predložili dva, ki sta se večinoma le po notranji razdelbi razlikovala eden od drugega: "Icatú" in "Improbis".

Tudi arh. Sulčić, ki je celih osem mesecev hodil sebe in tovariša s svojim "Moramo zmagati!", je pa le z mrzlično nestrpnostjo pričakoval razsodbe. In kako ne bi? Lastnih sredstev ni imel, ki bi mu bila omogočila, da brez skrbi žrtvuje celih osem mesecev za takšno delo, o katerem ni moglo vnaprej vedeti, ali bo obrodilo kakšen sad, natečaja pa se je bilo udeležilo 46 tekmovalcev, po večini znanih in izkušenih moži!

Lahko si predstavljamo, kakšno je bilo veselje, ko so 31. marca istega leta izvedeli, da je bila njihovu načrtu "Icatú" prisojena prva nagrada! Prva nagrada pri takšnem natečaju! Bil je to brez dvoma najlepši dan v življenju našega rojaka Sulčića.

Vodstvo Hipotekarne banke je tedaj naročilo firmi Delpini, Sulčić & Bes naj izdelajo definitivne načrte za gradbo, katere stroški so bili proračunani na 16 milijonov argentinskih pesov tedanje veljave. V avgustu 1928 so bili končnoveljavni stavbinski, arhitektonski in dekorativni načrti že izgotovljeni v vseh podrobnostih; bilo jih je 220.

Radi spremembe vlade v letu 1928 in radi raznih drugih vzrokov, ki so bili s to spremembo v zvezi, je vodstvo Hipotekarne banke začelo zavlačevati odločitev o pričetku gradnje ogromne palače, kjer naj bi zavod dobil svoj novi in moderni sedež. Firma se je radi tega obrnila na sodno oblast v svrhu zaštite svojih pravic. To je bilo v aprilu 1929; koncem leta 1932 je vrhovno državno sodišče končnoveljavno obsodilo Hipotekarno banko, da mora plačati firmi Delpini,

Sodelovanje našega rojaka pri tem delu

Sulčić & Bes integralni honorar v znesku od približno 450 tisoč pesov.

Firma, ki si je bila s uspehom pri tekmovanju za novo poslopje Hipotekarne banke ustvarila ime in ugled, je med tem časom zgradila še več drugih poslopij. Tako na pr. 6 nadstropno hišo na križišču ulic Piedras in Venezuela; 7 nadstropno v ul. Jujuy 136;

kitekt; vodstvo je predložene skice odobrilo ter naročilo izdelavo končnoveljavnih načrtov. Že v začetku leta 1930 se je začela izkopavati zemlja ter se je začel leuati prostor za obsežne podzemeljske prostore, nakar se je pričela gradnja v sekcijah, in sicer pod direktnim vodstvom firme Delpini, Sulčić & Bes. O ogromnem delu,

rojak, izdelavo načrtov za rekonstrukcijo velikih hladilnih skladišč, ki se nahajajo v bližini "Mercada". Tudi ti načrti so že izgotovljeni. Vsa zgradba, povsem moderno zamišljena, bo v železobetonu. Imela bo, poleg pritličja, pet nadstropij in tri podzemlja. Zgrajena bo v skladu z najnovejšimi pridobitvami hladilne tehnike ter oprem-

! Pogled na "Mercado de Abasto Proveedor" z opla, ki ga tvorita ulici Corrientes in Anchorena

4 nadstropno v ul. Uruguay 244 in več drugih manjših, poleg tega pa še monumentalni vhod na pokopališče v Lujanu in poslopje knjižnice Ameghino, istotam.

Koncem aprila 1929 se je nanjo obrnila uprava delničarske družbe "Mercado de Abasto Proveedor", ki je lastnica največje buenosaireške tržnice, naj bi firma predložila načrte za rekonstrukcijo "Mercada". V to svrhu je bila družba že prej razpisala natečaj, a predloženi načrti niso bili zadovoljili njenega vodstva. Firma je čez par tednov že predložila svoj osnutek, ki je bil delo našega ar-

hitekta; vodstvo je predložene skice odobrilo ter naročilo izdelavo končnoveljavnih načrtov. Že v začetku leta 1930 se je začela izkopavati zemlja ter se je začel leuati prostor za obsežne podzemeljske prostore, nakar se je pričela gradnja v sekcijah, in sicer pod direktnim vodstvom firme Delpini, Sulčić & Bes. O ogromnem delu,

Vodstvo iste družbe je poverilo leta 1932 firmi, katere član je tudi naš

rojak, izdelavo načrtov za rekonstrukcijo velikih hladilnih skladišč, ki se nahajajo v bližini "Mercada". Tudi ti načrti so že izgotovljeni. Vsa zgradba, povsem moderno zamišljena, bo v železobetonu. Imela bo, poleg pritličja, pet nadstropij in tri podzemlja. Zgrajena bo v skladu z najnovejšimi pridobitvami hladilne tehnike ter oprem-

ki bo merila povzpračno 22 m v globini.

Pred nedavnim je firma izgotovila načrte za veliko sportno igrišče tukajšnjega nogometnega kluba "Club Atlético Boca Juniors" v Boki, ki šteje kakšnih 30.000 članov in si je še mnogo krat

Takšna skromnost je morda tudi lepa čednost, a ni vedno umestna.

In, po našem mnenju, ni umestna v slučaju "Mercada", ker tu ne gre samo za arhitekta Sulčića, marveč za vso našo skupnost. Naše izseljenstvo, posebno pa slovensko izseljenstvo v Južni Ameriki, je v svoji ogromni večini delavsko; tiho in skromno dela in ustvarja na poljih, v tvornicah, pri zgradbah in v delavnicah ter tako tudi s svoje strani pomaga deželi, v kateri smo gostje, do vsake dan lepšega napredka, do vedno lepšega razmaha. To delo pa, vključ vseh svojih važnosti, ne vzbuja posebne pozornosti in pri širši javnosti ne najde onega priznanja, kot ga zasluži in ki bi mu po vsej pravici šlo.

Nekaj čisto drugega je s takšno ogromno in tako originalno zamišljeno tržnico, kakšna je "Mercado", ki pritegne nase pozornost stotisočev.

Zakaj bi mi ne smeli pokazati s prstom nanjo ter povedati, da je vzrasla po zamisli našega človeka, po načrtih Slovence, Jugoslovana?

MI IN „MERCADO“

Ta teden se je na svečan način otvoril prvi del rekonstruirane ogromne buenosaireške tržnice "Mercado de Abasto Proveedor". Dogodek zanima vso našo izseljenško skupnost, živečo v Argentini, še prav posebno pa nas Slovence, ker se ta monumentalna zgradba (ki je še sedaj, ko še ni popolnoma dovršena, vzbudila pozornost gradbenikov iz Evrope in iz Severne Amerike) gradi po načrtih, ki jih je izdelal naš rojak iz Sv. Križa pri Trstu arhitekt Viktor Sulčić kot član tvrdke Delpini, Sulčić & Bes, ki vodi rekonstrukcijo "Mercada".

Zato je prav in je umestno, da se naša javnost potom "Novega lista" nekoliko od bližje seznani s tem delom.

"Novi list" si je nadel nalogo obveščati svoje čitatelje tudi, in v prvi vrsti, o vsem onem, kar je v zvezi s delom in nedelom naših rojakov v Južni Ameriki. Danes mu je ta njegova naloga prav posebno prijetna, ker ima govoriti o trudu in uspehih človeka, ki dela s svojo sposobnostjo in vztrajno delavnostjo, v tej gostoljubni argentinski deželi, čast vsej naši jugoslovanski priseljenški skupnosti, katera ga ceni in spoštuje ne samo radi njegove umetniške in tehniške nadarjenosti, marveč tudi radi njegovega kremenitega značaja, njegove zavednosti, priljudnosti in njegovega dobrega srca.

Ko smo sprožili misel, da bi nekaj napisali o "Mercadu", je — po raznih pomislekih — končala poklona, kakršnega kot možno privariti, ker smo ga prepričali, da je vendar dolžnost našega lista, ki takšnega dogodka ne sme prezreti. In nam je tudi postregel z nekaterimi podatki; le to si je izgovoril, da ne bomo nje ga "vlačili po stolpcih". Mnogo opreznosti je bilo treba z naše strani, preden smo mu ob raznih prilikah, ukradli nekaj prav skromnih osebnih podatkov.

Takšna skromnost je morda tudi lepa čednost, a ni vedno umestna.

In, po našem mnenju, ni umestna v slučaju "Mercada", ker tu ne gre samo za arhitekta Sulčića, marveč za vso našo skupnost. Naše izseljenstvo, posebno pa slovensko izseljenstvo v Južni Ameriki, je v svoji ogromni večini delavsko; tiho in skromno dela in ustvarja na poljih, v tvornicah, pri zgradbah in v delavnicah ter tako tudi s svoje strani pomaga deželi, v kateri smo gostje, do vsake dan lepšega napredka, do vedno lepšega razmaha. To delo pa, vključ vseh svojih važnosti, ne vzbuja posebne pozornosti in pri širši javnosti ne najde onega priznanja, kot ga zasluži in ki bi mu po vsej pravici šlo.

Nekaj čisto drugega je s takšno ogromno in tako originalno zamišljeno tržnico, kakšna je "Mercado", ki pritegne nase pozornost stotisočev.

Zakaj bi mi ne smeli pokazati s prstom nanjo ter povedati, da je vzrasla po zamisli našega človeka, po načrtih Slovence, Jugoslovana?

Arienti & Maisterra

CONSTRUCCIONES

ESPECIALIDAD EN HORMIGON ARMADO
CAÑOS PARA ALCANTARILLAS

U. T. 21 - Barracas 0316 y 3499

AVDA. VELEZ SANSFIELD 1851

BUENOS AIRES

NAJVEĆJA TRŽNICA SVETA

Ko bo "Mercado de Abasto Proveedor" v Buenos Airesu popolnoma končan, bo po svoji uporabni površini in po svoji prostornini, torej po svoji kapaciteti, največja tržnica na svetu.

Po svoji originalni arhitekturi pa spada brez dvoma že sedaj med najbolj interesantne zgradbe ne samo buenosaireskega velemešta, marveč tudi vse Južne Amerike.

izvojeval prvenstvo. — Vodstvo kluba je bilo razpisalo že dva natečaja za načrte, a nobeden izmed predloženih projektov ni bil rešil glavnega pogoja: spraviti 100.000 gledalcev na prostor, kjer jih sedaj, na starem igrišču, stoji komaj 50.000. Po nasvetu nekega člana vodstva omenjenega kluba je firma Delpini, Sulčić & Bes začela študirati problem in ga tudi rešila; po njenih načrtih bo novo sportsko igrišče imelo prostora za preko 100.000 gledalcev, ki bodo porazdeljeni v tri mogočne tribune, zgrajene ena vrh druge, in ki bodo obdajale igrišče na treh straneh. Na četrti strani pa se bo dvigal 35 metrov visok stolp, kjer bodo prostori za novinarje, za radio-poročevalce itd. Pod tribunami bodo klubi prostori: velika kopalnica, ki bo, skupno s telovadnico, merila 100 metrov v dolžini in 20 v širini; dvorane za zborovanja in zabave; prostori za razne igre, za kegljanje in krogle, za basketball itd. Ti prostori bodo popolnoma neodvisni od igrišča in tribun. Tudi za varnost igralcev, ki so večkrat izpostavljeni prevelikemu navdušenju ali jezi gledalcev, je poskrbljeno v najbolj izdatni meri.

Na tribune bo vodilo 24 stopnjaz, po 4 metre širokih, tako da bo skupna širina vseh stopnjaz znašala skoro 100 metrov in bo njih udobno šel tok gledalcev. Ker je prostor zelo omejen, se se morali tudi v tem pogledu rešiti nad vse zanimivi problemi, a ni tu mesta, da bi o njih govorili. Za občinstvo je tudi namenjena cela serija mogočnih električnih dvigal.

Vodstvo kluba "Boca Juniors" je načrte načeloma že odobrilo, in sicer s popolnim zadovoljstvom.

Podali smo tu bežen pregled dela firme, katere član je naš človek, na čigar vztrajno delavnost in veliko sposobnost, ki sta že do sedaj rodili tako lepe uspehe, smemo biti ponosni tudi mi, ki smo njegovi rojaki.

LOS ARTEFACTOS ELECTRICOS INSTALADOS EN ESTA MAGNA OBRA SON

"SCHACO"

Y HAN SIDO PROVISTOS POR SUS REPRESENTANTES

Pfeifer & Huber

Importadores

BOEBOE

J. E. Uriburu 748
BUENOS AIRES

Las bóvedas de vidrio y cemento del Mercado de Abasto son las más grandes del mundo

P. PICCARDO & Cía.

Los vidrios fueron provistos por
Cristalerías Piccardo

TUPUNGATO 2750
U. T. 61, 1651 y 3268

Baldosas para pisos y techos de hormigón
Baldosas para armazón de hierro.
Baldosas para marquesinas
Baldosas decorativas para fachadas.
Baldosas para tabiques de vidrio.
Manijas para puertas.
Artefactos luminosos

Soluciones racionales en vidrio de todo problema de luz, visualidad y fácil conservación

NOVA TRŽNICA

Na prostoru, ki ga omejujejo ulice Corrientes, Agüero, Anchorena in Lavalle, se je pred kakšnimi 40 leti zgradilo veliko, a na zunanjo zelo skromno poslopje: največja buenosaireska tržnica sočivja. Že takrat so se stekale v to tržnico vsak dan ogromne količine sadja in zelenjave, promet pa je stalno naraščal, ker se je tudi mesto širilo z veliko naglico.

Pretekla so leta in "mercado" je postal star; že zdavnaj ne samo da ni več odgovarjal modernim zahtevam higiene ter udobnosti v razkladanju, nakladanju ter rokovanju blaga, marveč sploh ni mogel več sprejemati vsega ogromnega toka sočivja, ki je v vedno rastočih množinah prihajal v mesto, in so radi tega vsako jutro dolge vrste natovorjenih vozov zapirale ulice v njegovi bližini.

Upravni svet delniške družbe "Mercado de Abasto Proveedor" je bil radi tega sklenil zgraditi novo in moderno poslopje, da bo v njem dovolj prostora za naraščajoči promet. Razpisal je v to svrhu natčaj za načrte, a ga predloženi osnutki niso zadovoljili. Razdelil je sicer nekaj nagrad, a pri tem je ostalo, dokler se ni upravni svet družbe obrnil na firmo Delpini, Sulčić & Bes. Čez mesec dni se je že sklenila pogodba: načrti so bili odobreni v celoti in firmi, katere član je naš odlični rojak, je bilo poverjeno nadzorstvo gradnje.

Delo je bilo treba seveda organizirati tako, da rekonstrukcija ne bo preveč motila poslovanja tržnice; zato se je gradnja razdelila v štiri sekcije, v četrtine.

Dela so se pričela v začetku leta 1930. Prva sekcija od ulice Corrientes proti Lavalle je že

popolnoma dovršena in je bila 24. t. m. slovesno otvorjena, druga sekcija pa se dokončava.

Polovica ogromne zgradbe je torej že gotova in si že sedaj vsak, ki si jo ogleda, lahko ustvari sliko o grandioznosti "mercada", ko bo popolnoma dovršen.

Po svojih ogromnih dimenzijah in radi svojih mogočnih in karakterističnih obokov, pritegne ta stavba nase pozornost vsakega, ki ga koraki zanesejo po prometni ulici Corrientes, na višino 3.200. Na tej ulici je pročelje, ki meri 115 metrov v dolžini. Ob glavnem oboku, ki je 35 metrov visok in 21 metrov širok, sta na vsaki strani po dva druga, nekoliko nižja in ožja. Stene, ki jih obdajajo stebri in loki obokov, so vse v steklu; v "Glasbetonu" pa je ogromna in (radi obokov) valovita streha. Vsa konstrukcija je iz železobetona in ogromni, a elegantni oboki, slonijo na mogočnih stebrih.

V pogledih arhitekture in razdelbe odgovarja stavba popolnoma karakteristiki tržnice, ki je, prav za prav, nekakšna postaja, v katero se stekajo iz vseh krajev republike veletoke sočivja, mesa in drugih jestvin; že pogled na zgradbo samo nam da idejo o ogromnih kupih blaga, ki se tu vsak dan kopičijo. Notranja razdelba je nad vse posrečena. S pomočjo obokov se je v notranjosti tržnice zmanjšalo v občutni meri število stebrov, ki tvorijo v tržnici znatno oviro za promet, in ustvarili so se prostorni paviljoni, kjer je mnogo zraka in svetlobe.

Zgradba je razdeljena vodoravno v štiri dele, ki so:

1. Spodnje podzemlje. Nahaja se prav tako globoko, kakor podzemljiska železnica Lacroze,

od katere je izpeljana posebna proga, ki se v tem podzemlju cepi v tri tire tako, da morejo priti celi tovarni vlaki neposredno v tržnico. Tu se bo koncentriralo blago, ki prihaja iz notranjosti dežele; poleg tega pa bodo v tem podzemlju tudi razna skladišča.

2. Zgornje podzemlje. Tu se vršijo vsak dan javne dražbe mesa. Že sedaj se vsak dan prodaja od 600 do 700 zaklanih volov in krav, torej odrasle goveje živine, poleg tega pa še mnogo telet, janjkov itd.

3. Pritličje. V pritličju se bodo instalirali veletržci z blagom, ki prihaja v tržnico. Semkaj prihajajo vozovi in tovarni avtomobili, da odložijo svoj tovor.

4. Prvo nadstropje. Namenjeno je prodajalcem na drobno. Samo v prvi sekciji, to je v eni četrtini celega poslopja, je v prvem nadstropju 106 prostorov za prodajanje mesa, sira itd., 20 prostorov za sadje in zelenjavo, 6 prostorov za prodajo rib. Tu je vse prav moderno urejeno; za higieno je poskrbljeno v najbolj izdatni meri. Prodajalne klopi in vsa druga oprema so iz metaliziranega železa ter prevlečene z ne oksidirajočim jeklom, tako da se brez skrbi in z največjo lahkoto morejo prati. Vsak prodajalec ima svojo posebno hladilnico, kamor bo spravljalo svoje blago, da se ne pokvari, poleg tega pa ima še vsak prostor svoj telefon, luč in električno gonilno silo.

Vhoda za v prvo nadstropje sta na ulici Corrientes, ob obeh straneh monumentalnega glavnega vhoda. Ker bo v prvem nadstropju največ prometa, je v obilni meri poskrbljeno za udobnost občinstva. Dvoje mogočnih električnih samogibnih stopnjaz bo vozilo v prvo nadstropje, in iz njega v prizemlje, do 8.000 oseb na uro.

O prometu v tem velikem človeškem mravljišču si lahko ustvarimo približno sliko, ako pomislimo, da prihaja v tržnico dnevno okrog dva milijona kilogramov samo zelenjave in sadja.

Problem prevažanja blaga v tržnici sami, toliko v vodoravni kolikor v navpični smeri, se je tu rešil z uvedbo modernih električnih strojev. V prvem delu so že instalirani: dva "lifta", dvoje orjaških dvigal za cele vozove in tovarne avtomobile, katerih vsako dvigne po 14 ton; eno dvigalo za blago, s kapaciteto od ene tone; po vsem poslopju se bodo napeljali električni nosilni trakovi.

V "mercadu" so še razne druge moderne naprave: poseben prostor za uzrejanje banan, stroji za prezračevanje podzemelj itd.

Stene so od znotraj opločene z belimi keramičnimi ploščami dva metra in pol na visoko, in ne samo v prizemlju, marveč tudi v prvem nadstropju. Od zunaj je podnožje pročelja iz granita, ves zgornji del pa opločen z umetnim kamnom. Tu, na ulici Corrientes, so instalirane v pritličju razne trgovine ter ima svoj sedež tudi podružnica denarnega zavoda "Banco Germánico".

Za dograditev cel zgradbe bodo morali izkopati približno 260.000 kubičnih metrov zemlje za podzemeljske prostore (izkopali so do sedaj že 133.500 kubičnih metrov); betona bodo uporabili preko 40.000 kubičnih metrov, železa pa kakšnih sedem milijonov kg. Od ulice Corrientes pa do Lavalle bo stavba merila 215 metrov in toliko bo dolg tudi osrednji glavni obok, ki bo prost; prvo nadstropje ga ne bo sekalo, marveč se bo raztezalo samo pod stranskimi oboki. In to bo brez dvoma še bolj povzdignilo veličastnost cele zgradbe v oči človeka, ki jo bo gledal od znotraj.

Naj še omenimo, da je poslopje popolnoma izolirano proti vlagi tako, da bi voda ne mogla prodreti v podzemlja, tudi če bi poplavlila vse bližnje ceste. Stroške za celokupno zgradbo, z vsemi instalacijami, so proračunani na približno 15.000.000 pesov.

José Defilippi

Calera "LA PATERNAL"

(Marca Registrada)

Fábrica

2923 — CUCHA CHUCHA — 2923

CALES

*

Cal viva Córdoba "Malagueño"

Cal Córdoba Hidratada para frentes

Cal Córdoba Hidratada para mampostería

Cal Hidráulica para mampostería

CAL Tipo THEIL, especial para frentes

Yeso, Portland, Arena.

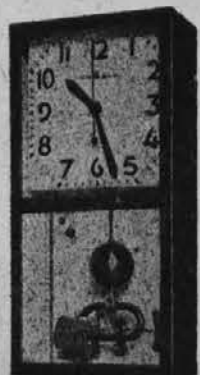
*

Escritorio: Cucha Cucha 2923, Buenos Aires

Teléfonos:

U. T. 59 - Paternal 3443

U. T. 60 Caballito 6868 (Partic.)

"BRILLIE"

RELOJES ELECTRICOS HORARIOS, DE CONTROL, DE SERENO Y DE TORRE — INSTALACIONES DE ALARMA — REPARACIONES Y ACCESORIOS.

SACARRERA Y GATTO

SOC. DE RESP. LTDA. — CAPITAL \$ 30.000 m/n.

Electrotécnicos — Cronometristas

RELOJES ELECTRICOS "BRILLIE" DE PARIS

(Marca registrada)

U. T. 35, Libertad 3904 Bm. MITRE 670 - BUENOS AIRES

INTERVENIMOS
también en
esta obra
importante,
ejecutando la
completa insta-
lación sanitaria

Heinlein & Co.
OFICINA TÉCNICA
DIAGONAL NORTE 636

EL NUEVO MERCADO DE ABASTO PROVEEDOR, OBRA DE LOS Ings. DELPINI, SULCIC Y BES

Todas las instalaciones eléctricas de luz, fuerza motriz y
teléfonos del MERCADO DE ABASTO PROVEEDOR han sido
ejecutadas por:

MARTIN F. COUTO Y CIA.
TECNICA ELECTRICA

U. T. 44, Juncal 4240 BUENOS AIRES Córdoba 1501

CEMENTO BLANCO

ATLAS

VERDADERO CEMENTO PORTLAND

Establecimientos Industriales "FEBO"

FISCHBACH, ENQUIN Y SIDLER
INGENIEROS INDUSTRIALES

EDIFICIO OCEANO
SARMIENTO 329

U. T. 31, RETIRO 6216 al 19
Telegramas: FISCHBACH

BUENOS AIRES

En el nuevo edificio del
MERCADO DE ABASTO PROVEEDOR
(Ingenieros Directores Delpini, Sulcic y Bes),
hemos instalado

DOS ESALERAS RODANTES
con capacidad en transporte de:

8000 personas por hora cada una

CONSTRUCCION DE:

Autoclaves — Tanques — Maquinarias
en general — Dragas — Guinchas —
Cabrestantes — Transportadoras —
Descargadoras

SOLDADURA ELECTRICA

COMPOSTURAS DE MAQUINAS
EN GENERAL

INSTALACIONES COMPLETAS
DE FABRICAS

ESQUELETOS METALICOS

CALEFACCION DE EDIFICIOS —
CALEFACCION INDUSTRIAL —
QUEMADORES "RAY" PARA
PETROLEO PESADO

ESTUDIOS — PROYECTOS

Impermeabilizaciones

RU-BER-OID

Para poner a prueba de infiltraciones de agua las paredes y pisos del
subsuelo de este monumental edificio, se emplearon, de acuerdo con
la técnica más moderna, nuestros materiales RUBEROID

RUBEROID el material de calidad

DISTRIBUIDORES

COMPANIA COMERCIAL

Kreglinger & Van Peborgh Ltda. (S.A.)

Cangallo 380 — Departamento Materiales — Buenos Aires
U. T. Avenida 2001—5

HEMOS EJECUTADO TODO EL CON-
JUNTO DE PUESTOS PARA AVES,
CARNE Y VERDURA — TODO RE-
VESTIDO EN ACERO INOXIDABLE
— LA ULTIMA PALABRA COMO BE-
LLEZA E HIGIENE.

En este edificio hemos construido toda
la carpintería metálica y frente de ne-
gocios. Cabe destacarse el conjunto de
ventanales, el primero en todo Sud-
América, cuyo ventanal del centro lle-
va 104 ventanas que abren todas si-
multáneamente y en forma automática
como igualmer los demás ventanales

CAMPI & NOVARA

GRAN TALLER ESPECIALIZADO EN
CARPINTERIA METALICA

OFICINA TECNICA para CUALQUIER
SOLUCION en TRABAJOS del RAMO

**Herrería Artística de Estilo
Fraguado y Repujado a Mano**

Talleres y Escritorios:
GIRIBONE 139—149

U. T. 54, Darwin 0176

BUENOS AIRES

MERCADO DE ABASTO PROVEEDOR

"YORK"

Un compresor "YORK" enfriará las nuevas cá-
maras frigoríficas colectivas, siendo el 4º compre-
sor "YORK" colocado en el nuevo edificio del
Mercado de Abasto Proveedor.

MOSAICOS

Hemos contratado hasta la fecha 10.000 m² de
MOSAICOS NACIONALES marca "TUDOR"
para la obra del Mercado de Abasto Proveedor
habiendo sido colocados ya 5.000 m²

AGAR.CROSS & Co Ltd

PASEO COLON esq. VENEZUELA

BUENOS AIRES

Državni predsednik na tržnici

Laskavo priznanje prvega argentinskega mandatarja graditeljem ogromne buenosaireske tržnice

V ponedeljek ob 11. uri predpoldne se je pripeljal na "Mercado de Abasto Proveedor" predsednik republike general Aug. P. Justo v spremstvu notranjega ministra dr. Mela, šefa buenosaireske policije ter raznih drugih civilnih in vojaških ličnosti.

Prišel je bil z namenom, da si ogleda veliko tržnico še pred njeno slovesno otvoritvijo.

Odličnega posetnika so sprejeli člani vodstva delniške družbe "Mercado de Abasto Proveedor", njim na čelu predsednik Don Miguel Camuyrano, podpredsednik Don José Minuto ter ravnatelj Don Luis Repetto. G. Camuyrano je državnemu predsedniku predstavil člane upravnega odbora ter voditelje gradbenega dela inž. Delpinija, arh. Sulčiča in inž. Besa.

V njihovem spremstvu si je gral. Justo nato natančno o-

gledal ves obnovljeni del tržnice: prostore za minoriste v prvem nadstropju, prizemlje in obe podzemlji. Zanimal se je za razne podrobnosti in so mu morali gradbeniki ves čas dati razna pojasnila o tem in onem.

Poset je trajal eno uro in en četrt. Predsednik Justo se je divil mogočnosti in krasoti stavbe ter je upravi "Mercada" in gg. Delpiniju, Sulčiču in Besu iskreno čestital k njihovem delu ter je naglasil, da zgradba ne predstavlja samo nad vse koristne ogromne tržnice za buenosairesko vlemesto, ki je bila že nujno potrebna, marveč obenem i odličen arhitektonski element, ki bo tudi z umetniške strani obogatil Buenos Aires.

Ob 12.15 se je državni predsednik s svojim spremstvom spet odpeljal proti vladni palači.

bolečin. Toda legla ni. S trdim premagovanjem se je tešila, vedna skrb jo je gnala naprej in držala neusmiljeno pokoncu. Lica so ji upala, oči so se zajedle globoko pod čelo, ona pa je garala kot stroj.

Iz bližnje gostilne je zadišalo po golažu. Nehote je segla v torbico in potipala po denarnici. Dva petdesetaka je nosila v njej.

"Samo pet, kvečjemu šest dinarjev porcija," je pomislila. "Kako bi se prilegla topla jed!"

Odločno se je uprla izkušnjava.

Še v istem hipu je trdno zaprla denarnico in jo krepko zavila v robec. To odločno kretnjo si je bila tekom časa popolnoma prisvojila. Ljubezen do otrok je uklenila vso njeno bit v tako tesen obroč, da so morale ob njem podleči njene lastne potrebe.

Šla je naprej mimo košev, izpraševala, trgala pri cenah za vsa:

"Bi ali ne bi?"

Ko je videla, da ji že zavija, je zaključila:

"Prileglo se bo vsem, tudi meni. Vsa sem že slaba."

Z žalostjo je gledala, kako se je razbrobil petdesetak v kupček drobiža.

"Kako izginja denar!" je zavzdihnila. Stisnila ga je varno v pesti, kot bi ga hotela za vedno obdržati pri sebi.

Prerivala se je skozi gnečo Gospe z ličnimi košaricami v roki so se sklanjale nad koši, otipavale sadje in ga zopet devale nazaj.

Sušnica se je razhudila.

"Bolj hodijo na trg za zabavo, kakor iz potrebe. In še barantajo, da bi človek mislil: revščina jim je prilepila denar na dlan."

Pogledala je na uro in krenila domov. Noge so ji klecale od slabosti, ona pa je hitela, hitela.

Otvoritev „Mercada“

Kakor je bilo napovedano, se je v četrtek, 24. maja t. l., otvorila na slovesen način prva, že v vseh svojih potankostih dokončana sekcija.

Ob deseti uri so začele prihajati v "Mercado" razne odlične osebnosti, med katerimi smo opazili mnogo višjih občinskih funkcionarjev, med njimi tajnika oddeljenja za javna dela dr. Resorija, je zastopal buenosaireskega intendanta, ter inženirje gg. Huerga, Rebuffija, Taiano in še celo vrsto drugih. Gostje, zlasti strokovnjaki iz gradbenega oddeljenja, so si hoteli podrobno ogledati monumentalno zgradbo, in ni čudno, če so v to svrhu potrebovali cele tri ure.

Njihova sodba je bila polna hvale in priznanj firmi, ki je izdelala načrte ter je ves čas nadzirala gradnjo.

Prvo nadstropje: Pogled preko eskalatorja na en del stranskih obokov

Vhod iz podzemeljske železnice "Lacroze" v podzemlje tržnice

MATI

Sušnica se je vračala od zdravnik.

"Ti moj ljubi Bog," je premišljevala spotoma. "Kako enostaven je ta recept: boljša prehrana, večkrat močna govela juha, vse, kar je začinjeno s kisom, velja za moj želodec toliko kotstrup!"

Sušnica je bila bolna že leto. Nikdar ni tožila o bolečinah. Molče je prenašala muke in še z večjo zagrizenostjo se je vrgla na delo. Jedla je prav malo. Veliko prav za prav itak ni mogla, ker je skoro vse izginilo v želodce peterih otrok in slokega, izgaranega moža. Pa še tisto malenkost, ki je ostala njim, je shranila na štedilnik za malico tistemu, ki bo popoldne najbolj sitnaril za jed. Sama je zllila vase skodelico kave. To je bilo njeno kosilo. Nič ni bilo izrednega, če je zaužila preko celega dneva samo tri skodelice te temnorjave čorbe.

Povedala je to tudi zdravniku. Nevšečno je zmajal z glavo in ji strogo prepovedal, da bi pogosto pila kavo. Da ji to zelo škoduje, je dejal, in da se mora odslej držati dijet, ki jo je predpisal.

Razložila mu je, kako je doma; kako hlastno požirajo lačna otročja usta in še, kako potreben je dobre prehrane mož, ki ga delo izčrpa, da mu pred letom kupljena obleka že ohlapno visi na životu, tako je suh.

Pa zdravnik si ni dal dopovedati. Da bi bila pri njih še večja revščina, če bi umrla ona, je zaključil.

Odšla je od njega taka, kot je bila prišla. Samo to je izvedela, da mora jesti, dobro jesti. Odkod naj vzame denar, to je njena zadeva.

Namenila se je na trg. Mimogrede je ogledovala izložbe, napolnjene z oblekami in obutvijo.

Matere motrijo razstavljeno blago drugače, kot drugi ljudje. Delavske matere še z nekim prav posebnim, neskončno čudnim veseljem, ki ni sladko, ampak vse prežeto grenkobe ob spoznanju, da so tile lepi čevljički, ki jih je tako potreben njihov malček, namenjeni drugemu, in da bodo njena piščeta še naprej hodila v šolo raztrgana in zakrpana, četudi je tule v izložbi toliko toplih oblek.

Taka misel peče huje, kot greh. Revščina izgleda ob njej še bolj črna, in neznosne razmere postanejo pekel. Ob takih prilikah bi bilo za delavske matere bolje, da bi ne znale misliti. Da bi v tistem hipu izkoprnela njihova notranjost, in bi bilo vse prazno, brez lepote, brez omamljivosti.

Sušnica je trpela med hojo po ulici. Križev pot je hodila za moža, za petero gladnih, raztrganih otrok. Prenekatera od takih mučenic pade. Sree se ji zdrobi v obupu, ona ni padla. Res je, jokala je duša, telo je terjalo isto, kar je namenila svojim malim, toda s silo je krotila temno misel in jo usmerjala drugam.

Sprva jo je njena močna narava podpirala v trpljenju. Zadnje čase jo je izdala še ta. Kolikokrat je v njej vpilo po počitku, peklo in zvijalo, da se je v peklenških mukah vrgla na mizo in trepetala od

ko kronico, končno pa spoznala, da je še vseeno zanjo predrago in odšla dalje. V mislih je pretehtavala, kaj naj skuha za kosilo. Vse možnosti je pregledala, vse preračunala. Čez nekaj časa se je domislila, da gre od zdravnika.

"Naj bo," je odločila. "Meso bom pristavila."

Ostala je pred mesarsko stojnico. Še takrat, ko je rezal mesar košček zanj, je v mislih kolebala.

Doma je morala najprej sesti, da si je opomogla. Nato je naglo zakurila in pristavila.

Otroci prihajajo iz šole. Najmlajši je prvi. Še predno odloži nahrbtnik, toži, da je lačen.

Sušnica ga tolaži s tem, da bo kmalu skuhano. Sama ne misli na jed. Dela kot ura, brez prenehanja. Ne bo dolgo, ko bodo prišli še ostali, in če ne bo kosilo pripravljeno, bo javkanja čez glavo.

Meša zakuho in premišluje, koliko manjka do dvanajstih. Nima niti toliko časa, da bi zbrala misli in točno izračunala. Da je zavžila zjutraj samo malo kave, je že pozabila. Še tega ne čuti, da se roke tresajo in da je potrebna česa toplega. Ona samo dela. Brodi po ognju, naklada vnovič polena in zopet drobi testo za zakuho. Vsak trenutek pričakuje, da bo zaropotalo v veži, in bodo prišumeli v kuhinjo otroci.

Poldne. Kosilo bo skoraj gotovo. Samo malo naj še privre.

Drug za drugim priromajo otroci. Nahrbtniki letijo v kot, lačne oči iščejo po štedilniku. Zadnji pride mož. Sede na stol in molči, pa vseeno mu bere Sušnica z obraza, da je lačen, neskončno lačen.

Že samo pogled na to šestorico, ki samo čaka, kdaj bo postavila na mizo, jo zbega, da postane malec nerodna. Kadar je treba hiteti, vse nagaja.

Slednjič je kuhano. Vsi se oddahnejo. Otroci kar sami prinašajo krožnike. Ona samo naliva, naliva. V loncu je vedno manj.

"Bo še za njega?" se ustraši. On sedi za mizo in potrpežljivo čaka, Sušnica pa ve, da je že nestrpen.

Otroci so odpravljeni. Komaj enkrat utihne živžav po kuhinji. Napolni še njegov krožnik, in v loncu ostane še toliko, da se rahlo skriva za zakuho dno.

"Kaj hočem s to malenkostjo?" se vprašuje ona.

Brez besede obrne lonec in iztrese se te ostanke v možev krožnik. Ne spomni se, da je bolna, in da ji je zdravnik predpisal dijet. Ostane ji zopet njeno običajno kosilo: temnorjava kavina čorba.

EL

Banco Germánico de la América del Sud

tiene instalada una sucursal en el edificio del

MERCADO DE ABASTO PROVEEDOR
CORRIENTES 3227-37

Los residentes yugoeslavos en la Argentina son atendidos en la Casa Central, L. N. Alem 150 en su idioma natal por empleados compatriotas

IVO M. DRINKOVIĆ IN DRUG

FRANJO COTIČ:

Naši v Braziliji

Prvi pionirji — Knjižnica v San Bentu — Povojni dotok izseljencev in prvi početki društvenega življenja — Slovensko izobraževalno društvo "Primorje" in njegova usoda

Naš dopisnik iz Sao Paula v Braziliji g. Franjo Cotič nam je poslal zanimiv dopis, ki ima biti samo začetek večjega števila člankov, v katerih bo opisal društveno življenje naših rojakov v Braziliji, skušal pa bo o priliki poseči tudi v zanimive dogodke iz življenja prvih slovenskih priseljencev oni deželi. Prav radi jih bomo objavljali, zavedajoč se, da bomo s tem ustregli tudi našim čitateljem, saj nam je vsem — resnici na ljubo — bodi priznано — prav malo znanega o braziljskih Slovencih. (Uredn.)

Največ Slovencev se je začelo naseljevati v Braziliji pred sedmimi, osmimi leti in prav malo je takih, ki praznujejo letos 10 letnico svojega prihoda. Sicer pa imamo po vsej Braziliji raztresene posamezne Slovence, ki so prišli semkaj pred 30 in 40 leti, in mogoče še prej. Ti naši prvi pionirji bi znali marsikaj zanimivega povedati še iz dobe suženjstva, ki je vladalo tukaj, več ali manj, še do pred pol stoletja (če hočemo biti bolj natančni: do 13. maja 1888.) Slišal sem praviti, da jih je bilo tukaj pred 25 do 30 leti več tisoč. Toda tudi takrat niso bili v Braziliji časi, da bi si človek "naredil Ameriko"; zato se je večina teh naših prvih priseljencev vrnila v domovino. Le nekaj se jih je porazgubilo po raznih braziljskih in drugih južnoameriških državah tako, da danes človek le težko naleti na našega rojaka, ki je tu že nekaj desetletij. Slišal sem celo, da je bil tu pred vojno slovenski duhovnik ter da so imeli v cerkvi San Bento precej bogato slovensko knjižnico.

Ko bi človek imel dovolj časa na razpolago ter bi začel skrbno zbirati podatke o vsem tem — spisal bi nam lahko nad vse zanimivo zgodovino prvih slovenskih pionirjev v Braziliji; čitali bi, koliko so morali pretrpeti ti naši predhodniki v neprodinirnih braziljskih pragozdi, na plantažah kavovca, pri iskanju diamantov in morda tudi kje v suženjstvu...

In je res sprava škoda, da se večina teh naših starih korenin nahaja na deželi ali pa je razkrojena po drugih braziljskih mestih, pa mi ni mogoče do njih, sicer bi po svojih skromnih zmožnostih jaz pričel z zbiranjem in pisanjem te važne in prezanimive izseljeniške kronike.

Tudi v Severni Ameriki so začeli raziskovati življenja naših tamošnjih prvih pionirjev. Vzemite v roke največji slovenski dnevnik v Združenih državah, "Ameriško domovino", ki izhaja v Clevelandu, pa boste v njej čitali, kako že pol leta lep opisuje g. A. Gardina vse vesele in žalostne dni, ki so jih naši pionirji doživeli v stari in novi domovini.

Prvi naši pionirji so prišli v Brazilijo, mislim, brez izkustev v društvenem delovanju in brez organizatoričnih nagnjenj: nobenega sledu ni, da bi bili tu imeli kakšno svoje društvo. Povsem drugačni pa so bili v tem pogledu oni rojaki, ki so začeli prihajati semkaj po vojni; skoro vsak izmed njih se je bil že v rojstnem kraju udeleževal v društvih, zlasti v prosvetnih, pa tudi v gospodarskih. Kamorkoli se je naselila večja skupina teh naših novih priseljencev, smo kmalu dobili, če že ne društvo, pa vsaj pevski zbor. Tako je bilo tudi v Sao Paulu. Meseca aprila 1929 se je tu osnoval pevski zbor, iz katerega je par mesecev pozneje, v avgustu istega leta, vzraslo.

Slovensko izobraževalno društvo "Primorje".

Kdor je motril prve korake tega društva, si je bil gotovo ustvaril ne-Gahprijat...

laskavo sodbo, da se "Primorje" ne bo nikoli postavilo na trdne noge. To mnenje je bilo v toliko utemeljeno, ker nas je bilo le malo v Sao Paulu, ki smo se poznali, pa smo sklepali,

da nas je v tem mestu premalo Slovencev, da bi moglo društvo imeti zadostno življenjsko sposobnost. A glej: vsak teden so se oglašali novi rojaki, za katere sploh nismo vedeli. Kmalu je šlo društvo že čez sto članov. Zaživela je dramatika, pevci so se združili, in kmalu se je naša jugoslovanska prosveta začela širiti tudi z odra, v dvoranah, kjer se je zbiralo vsaki krat več občinstva, zlasti bratov Slovanov, ki so nam stali vedno ob strani. Čehi so prave slovanske duše, katerih ne bomo nikdar pozabili: pozdravili so naše delovanje z vžičenjem, objeli nas z obema rokama ter nas vedno moralno in materialno podpirali, kot more podpirati samo prava, čista in nesebična bratska slovanska vzajemnost.

Danes spada to v zgodovino, v preteklost... Ni več združenih glasov, da bi pred tukajšnjim narodom donele naše lepe jugoslovanske pesmi, ni več igralcev, da bi se iz njihovih ust razlegala z odra naša beseda. Vse je utihnilo...

Meseca marca t. leta je umrla nekdanja najmočnejša jugoslovanska organizacija v Braziliji: Slovenskega izobraževalnega društva "Primorja" ni več. Prav za prav ga ni več ne od marca t. l., marveč že od januarja lanskega leta. Takrat so se pritoževali v društvo nekateri "profesionalni javni delavci" in z njimi so se prikradle tudi spletke in prepiri v prej složne vrste članov. Vsi oni, kar jih je bilo v društvu takih, ki ljubijo bolj slogo nego zdražbo in ki imajo raje mir nego kreganje, so se umaknili. Društvo je ostalo brez odbora in brez članov v rokah trojice, ki je njegovo ime in njegovo dotedanje delovanje izrabljala za to, da je slepila javnost (zlasti ono javnost v stari domovini, ki se zanima za izseljenišvo) še eno celo leto, to je do marca 1934, s poročili o "močni nacionalni jugoslovanski organizaciji"...

Nepotrebno politikavzanje (jaz bi ga raje imenoval spletkarjenje), medsebojno prepiranje in ona že šest let trajajoča tekma za koristjo in dobičkom, je zrušila vse prejšnje jugoslovanske ustanove in končno je vprav istim "profesionalcem" pod leglo tudi društvo "Primorje". Samo neprestano in nesmiselno natolcevanje, da "Primorje" zbira samo Slovence, da je... separatistično, ker da nosi ime "slovensko" in ne "jugoslovansko" (v portugalsčini se je imenovalo "Sociedade Yugoslava") je zapeljalo takratno članstvo, da je profesionalcem dovolilo vstop v društvo.

K temu poročilu je treba še dodati (da ne bo kdo pozneje potvarjal resnice), da v vseh društvenih zapisnikih, v društveni kroniki in v policijsko potrjenih pravilih je zapisano, da so "Primorje" ustanovili sledeči Jugoslavi (Slovenci): Fr. Černigoj, ki je bil tudi več let predsednik; Fr. Cotič, ki je bil štiri leta tajnik; Andrej Copić, blagajnik, ter odborniki: K. Volk, J. Jerkić in Josip Šinigoj.

In povsodi bi moralo biti tudi zapisano (a tudi če ne bo zapisano, ne bo tega noben Jugoslovan pozabil), da so bili pogrebniški "Primorja" sledeči Hrvati: Dušan Tvrdoreka, Ivan Vranjac in Ivo Ercegović.

Iz življenja severnoameriških Slovencev

LETALSKA NESREČA

V nedeljo, 15. preteklega meseca, se je pripetila blizu tetaljšča v Curtiss — Wright, velika letalska nesreča, pri kateri sta zgubila življenje Slovenec Ocvirk Viljem, rez. poročnik ameriške armade, star 26 let, ter William Seeman, rez. kapitan. — Ocvirk, ki je bil dober pilot, je hotel napraviti nekaj predrznih vaj, kar se mu je sprva tudi posrečilo. Pozneje pa je letalo prišlo v takozvani repni vrtinec, radi česar Ocvirk letala ni mogel več uravnati, posebno še, ker je bilo že prenizko; priletelo je s tako silo na zemljo, da se je zdrobilo. Kapitan Seeman si je pri padcu zlomil hrbtenico ter nogi in je kmalu na to izdihnil. Ocvirka so pa nezvestnega peljali v countyjsko splošno bolnišnico, a je nadebudni mladenič že med potjo umrl, ne da bi se zavedel.

ZADUŠILA SE JE

Rojak Ivan Japelj, stanujoč na 20351 Lindbergh Ave v Clevelandu, je zaposlen pri neki premogovni tvrdki. Za prevažanje premoga ima doma tudi kamijon. Njegova žena, 31 letna Alojzija, se je tudi naučila voziti ter se je v slučaju kakšnega opravka v mestu peljala sama. Zato se pa mož ni začudil, ko je pred par terti prišel domov h kosilu, pa ni bilo ne žene, ne kosila. Pač pa se mu je začela čudno zdeti, ko je prišel zvečer domov, pa zopet ni bilo žene, ne večerje. Šel je v garažo in našel tam svojo ženo že mrtvo, zadušeno od plina. Ves trud, da bi jo zopet spravili k življenju, je bil brezuspešen. Pokojnica zapuša dva otroke. Doma je bila iz Ljubnega, na Štajerskem, ter je še kot mala deklica prišla v Ameriko.

ROJAKI!!

PRI ŽIVCU

v znani restavraciji, boste najbolje postreženi. Vsako nedeljo se

PLEŠE

Lepi prostori, pripravi za svatbe — Prenosišča \$ 0.70 Za obilen obisk se priporoča cenj. rojakom lastnik

EMIL ŽIVEC

PATERNAL

Osorio 5085

Španski državni predsednik Alcalá Zamora (na levi) v spremstvu tedanjega načelnika vlade Lerouxa, na paradi tekom proslave 3. obletnice proglasitve republike

★ ★ ★ ★ ★ SLOVENEK IMENOVAN ZA POLICIJSKEGA NAČELNIKA ★ ★ ★ ★ ★

V West Allisu je bil pred kratkem imenovan za policijskega načelnika tega mesta Slovenec Tom Kastelic. Udeležil se je tudi svetovne vojne ter se je boril na francoski strani proti Nemcem. Leta 1919 se je vrnil v Ameriko ter stopil v West Allisu v policijsko službo, kjer je radi svoje izvanredne zmožnosti dosegel sedaj tako važno mesto. Kastelicu je komaj 38 let. Njegovi starši so doma iz Malega Trebelnega, pri Litiji, ter so prišli v Ameriko pred 40 leti.

USLIŠANA "PROŠNJA"

Na "zahtevo" lonjerskih občanov — tako piše "Popolo di Trieste" — je

znano raznarodovalno društvo "Italija Redenta" izprosil pri višjih oblastih, da se v Lonjerju ustanovi otroški vrtec. Občina je v ta namen dala na razpolago potrebno stavbo in preskrbela opremo. Vsa dela so že v teku. Kot se vidi, nekatere "prošnje" so uslišane, četudi se jih nikoli ne sliši!

KROJAČNICA P. CAPUDER

se priporoča cenjenim rojakom
Buenos Aires, Billinghurst 271 apt. 2
(višina ulice Cangallo 3500)

Clínica Médica "Brown"

ZDRAVI:

SPOLNE BOLEZNI: Kapavico in sifilis
KRVNE BOLEZNI: Slabo kri in obnemoglost
ŽELODEC: Črevesne bolezni, kislino in boleznin na jetrih
Kostne bolezni, revmatizem, boleznin nosa, ušes in grla,
živčne bolezni in glavobol, nadalje vse

ŽENSKÉ IN OTROŠKE BOLEZNI

X-žarki, ultravioletni žarki in diatermija
Laboratorij za krvne analize

Sprejemamo: od 10. do 12. in od 15. do 21.
Ob nedeljah in praznikih od 9. do 12.

PREGLED SAMO 2 PESA

Almirante Brown 1039

SPOLNE BOLEZNI

Zdravimo kapavico, sifilis, kožne in krvne bolezni ter živčno in spolno slabost
Razpolagamo z najmodernejšimi zdravstvenimi pripomočki in najnovejšimi napravami.

DIATERMIJA — X-ŽARKI — ULTRAVIOLETNI ŽARKI — LABORATORIJ ZA ANALIZE

Konzultacije brezplačno

HITRO IN SIGURNO ZDRAVLJENJE BREZ BOLEČIN

POSEBEN ODDELEK ZA ŽENSKÉ

Vodijo ga specializirani zdravniki in babice — Pod ugodnimi pogoji sprejemamo bolnice v popolno oskrbo. — Hitro zdravljenje nerednega čiščenja.

SAMO 40 PESOV

stane popolno zdravljenje kapavice

Zdravimo tudi na tedenske obroke od \$ 5.—

Gran Instituto Médico Abasto

3284 - CORRIENTES - 3284

II. nadstropje

Specializirani zdravniki, diplomirani na tukajšnjih in na inozemskih univerzah sprejemajo od 10. do 12. in od 15. do 21. ure.

Ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. ure.

ŽENSKI KOTIČEK

SLUČAJ LJUDSKE LAHKOVERNOSTI

V Baltimoreu je te dni umrla ženska z brado, znana pod imenom Malvina Emily Perry, ki se je kazala na vseh ameriških prireditvah kot velika privlačnost. Ta ženska je, da bi še povečala svojo privlačnost, često nastopala tudi kot boksarka. Imela je 14letnega sina.

Šele na smrtni postelji je "ženska z brado" izpovedala, da je prav za prav možki, ki se je petdeset let izdajal za žensko. Ameriška javnost je zaradi tega razkritja močno razburjena in zahteva, da se ugotovi, kako je bilo z materinstvom Malvine Perryjeve, ki sploh ni bila ženska.

Spomladanska moda v Evropi

STARI STRAH

V nekem listu čitamo:

V Rotterdamu so imele ženske veliko zborovanje. Neki humorist pa je prinesel s seboj v žepu miško in jo je spustil med zborovalke, ko so bile v najbolj vneti debati.

Učinek je bil nepopisen: ko so zborovalke ugledale miš, je nastala med njimi velikanska zmeda, začele so skakati v zrak, kričati iz vsega grla, skakati na mize in stole, mnogo pa se jih je tudi onesvestilo. Povzročitelja panike, ki se je bil vtihotapil na skupščino v ženski obleki, so oblasti prijele in zaprle.

ELEKTRIČNA TRŽAČANKA

Veliko pozornost znastvenikov vzbuja nenavaden slučaj neke Ane Monaro, ki tekom spanja oddaja od sebe tako močan svit, da razsvetljuje celo sobo. Monaro, ki je iz Trsta doma je bila v svrhu ugotovitve, od kod in kako prihaja ta svetloba, prepeljena v Rim, kjer bo to električno žensko sam iznajditelj Marconi preiskoval. Že pri prvi preiskavi pa je izjavil, da ne gre morebiti za kako prevaro, ampak se gre za resničen pojav.

Eva.

Služkinja: "Gospod je vprašal, ali bo milostljiva kmalu gotova z oblačenjem."

Milostiva: "Kaj nisem že pred eno uro, rekla, da bom v petih minutah gotova..."

IZKUŠENA SLOV. BABICA
diplomirana v Pragi in Bs. Airesu ter specializirana za vse ženske bolezni. Deluje že 25 let, biva babica v bolnišnici J. Fernández
Filomena Benéz Bilek
Calle Lima 1217, 3 kvadre od Plaza Constitución — U. T. 23 (B. Ord.) 3389

Migljaiji za hišne gospodinje

Ponošena obleka. Oblačil, ki jih ne misli več nositi, ne premetavaj po stanovanju semintja. Preglej tak, vsak del sproti in premisli, čemu bi ga še mogla uporabiti. Ali morda za novo obleko, za krilce, za otroško obleko, predpasnik, ali za kakršnokoli krpo. Vsekakor takoj razparaj nerabno obleko, osnaži ali operi ter zlikaj še porabljuje dele in jih spravi. V madežasto obleko pridejo molji in jo sklestijo. Tudi dela taka obleka v stanovanju napotje. Samo porabne in lepo zganjene kose pa lahko spraviš na majhen prostorček, kjer jih imaš vedno takoj na razpolago.

ZA NAŠE KUHARICE

PEČENKA S SARDELANI

Posoli poldrug do dva kg mesa, se-sekaj dobro peteršilja, zrno česna, 1 osnaženo sardelo in malo limonove lupine. V tem povaljaj koščke slanin ter jih potisni v meso. Položi meso v kozico, zraven pa košček presnega masla, par kolesčkov žemlje, čebule, koreninico peteršilja, malo celega popra in malo vina. Dobro pokri in počasi pari, ko je mehko, odlij maslo, potresi dve žlice moke, k mesu prilij malo juhe in še vica, po okusu. Ko je prevrelo, razreži meso, precedi nanj malo polivke, ostalo serviraj posebej.

Bluza iz krepa s črnimi pikami

HOTEL PENSION VIENA

SANTA FE 1938 BUENOS AIRES
U. T. 44 Juncal 5207

Oddajajo se lepe zračne sobe z zdravno in domačo hrano od \$ 2.— dalje.

POSTREŽBA PRIJAZNA

Posamezen obed \$ 0,70

DOBRE ZVEZE NA VSE STRANI
Rojakom in rojakinjam se priporoča

E. KRAVANJA

Expreso „GORIZIA“

Najstarejše prevozno podjetje za mesto in na vse strani dežele. Zmerne cene in solidna postrežba.
FRANC LOJK
Calle Bompland No. 709
Začenja pri ul. Dorrego 931, v. šina Triunvirato 1500
U. T. 54 Darwin 5172 in 2094

Buenosaireska kronika

Neizprosna sovražnika

Pascual Ocelio, vdovec in oče treh otročičev, star 38 let, oskrbnik "canche" sportnega kluba "Argentinos del Sud", in 36 letni Nicolas Trucco, oče peterih otrok, sta bila vedno navdušena sportnika in sta se radi igralcevo hudo spoprijela preteklo soboto popoldne. Prisotni treznejši ljudje so imeli mnogo posla, preden se jim je posrečilo spraviti razburjena supoterja narazen.

S tem pa zadeva za Ocella in Trucco ni bila še končana, marveč sta še nadalje kuhala svojo jezo. V nedeljo zjutraj, sta se spet srečala, pa se je takoj vnel prepir med njima. Oba sta bila oborožena in sta segla po orožju. Strelji so se sprožili in Ocelio je padel na tla smrtno zadet. Trucco, njegov morilec, je pa pobegnil.

Najbolj tragično je pri tej stvari to, da je radi neuzne žoge ostalo osem nedotakanih otročičev v največji bedi.

Umor avtomobilskega potnika

Prejšnji teden je kolpa predznih roparjev napadla "colectivo" v bližini Palomaria. Od šoferja in potnikov so zahtevali, da jim izroče ves denar in vse dragocenosti, ki so jih imeli pri sebi.

Med potniki je bil tudi M. Bertini, ki je skočil z vozila ter skušal pobegniti. Roparji so začeli streljati za njim in ena izmed krogel ga je smrtno zadela. Po izvršenem zločinu so tolovaji zbežali. Policija je začela iskati sled za njimi ter je doznala, da se v Morónu, v ulici Jornalero, večkrat zbirajo sumljivi ljudje. Obkolila je hišo in prešetila družbo zločinca tako iznenada, da se niso mogli

upirati, da si imeji na mizi celo orožje. Po kratkem zasliševanju so zločinci priznali, da so oni napadli "colectivo"; med njimi je bil tudi Bertinijev morilec, 23 letni José Diaz, ki je tudi že priznal svoje dejanje.

Ker ga je zavrnila

José Pedro, 25 letni Portugalac, stanujoč v ulici Patrón 7277, se je zagledal v 38 letno vdovo Francisco Lorenzijevo. Zaljubljeni Pedro jo je večkrat obiskoval v njenem stanovanju v ul. Remedios 5080, z namenom, da bi ji omehčal srce. A nič ni pomagalo. Vdova ni hotela uslišati njegovih zaljubljenih prošelj, pa je to le še bolj dražilo zaljubljenega Portugalca. V ponedeljek popoldne je spet prišel k njej, a to pot ni prišel moledovat ljubezni, marveč ga je prignala želja po masčevanju. Ž britvijo je planil na Lorenzijevo ter jo rani po obrazu, rokah in po životu tako, da je od strahu padla v nezavest. In bila je to njena sreča, saj si je s tem rešila življenje. Ko je Portugalac menil, da je Lorenzijeva mrtva, je vzel iz žepa steklenico s strupom ter ga izpil. Še predem je prihitel policaj, katerega so bili alarmirali stanovalci, ki so slišali obupno vpitje napadene vdove, je bil Pedro že mrtav. Vdovo so prepeljali v bolnišnico Salaberry in da si njene rane bude, so zdravniki prepričani, da ji bodo ohranili življenje.

Mrtvega so našli

V ulici Mendoza 1826 ima zdravnik Mario Zuviria svojo vilo. Pri njem je bil že dolgo vrsto let uslužben kot vrtnar Juan Poblador Vera, star 65 let. Bil je sicer prijatelj vinske kapljice, in celo zelo navdušen prijatelj, sicer pa prav priden delavec. — Kakor večkrat, tako se ga je bil nalezal tudi v ponedeljek zvečer. Ker je pa bila noč precej mrzla, si je hotel Juan segreti posteljo. Ogrel je na ognju kos opeke, to zavil v cunjjo ter jo vtaknil pod odejo in šel spat. Opeka je bila preveč segreta, pa se je

Lepotice v Miami (Florida) se učijo havajski ples "Hula-Hula"

radi tega vnela cunjjo in za njo so začele tleti tudi rjuh. Vrtnar se je sicer prebudil, ko ga je začelo žgati, a od strahu ga je najbrž zadela kap. Naslednjega jutra so ga našli mrtvega poleg postelje.

Podjetni tihotapci

Policija je izsledila pretekle dni podzemeljski hodnik, ki je vezal neko hišo v Belgranu s kanaliziranim in pokritim potokom Vego, kateri se izliva v reko La Plata. Izgleda, da so to tajno zvezo z Rimom zgradili tihotapci za skrivno vtihotapjanje robe. Možno je pa tudi, da je ta tajni vhod v državo imel služiti za "vtihotapjanje" nezaželenih oseb. Oblasti so a retiralne dva človeka, ki sta se nahajala v hiši v bližini križišča ulic Monroe in Húsares, ter so uvedle preiskavo.

Naznanjam, da sem prevzel

Brivnico "ESTRELLA"

ter se rojakom priporočam za obilen obisk.

OSORIO 589 VSKO MARIČIČ Paternal

KLINIKA SPECIALISTA ZA JUGOSLOVENE

ZDRAVIMO

SIFILIS 606-014 — Moderno zdravljenje
BLENORAGIA. — Moderno zdravljenje brez bolečin. — Prostatitis vnetja in spolne bolezni.

KRVNE BOLEZNI. Slaba kri — oslabelost

SRCE. Srčne napake — hibe.

ZELODEC. Čreva — kislina — jetra.

Zelodčne bolezni se zdravijo, vzrok, od kje izvira bolezen, se profesorju Glassner, zdravniku univerze na Ljubljani.

KOSTNE BOLEZNI. Sušica.

REVMATIZEM in OBISTI. Kila — zbadanje.

GRLO, NOS, UHO. Zdravljenje mrzlice.

ŽENSKÉ BOLEZNI. Maternica, jajčnik, čiščenje (posebni oddelek)

OTROŠKE BOLEZNI. Rakitika — otrpelost.

NERVOZA Glavobol.

Zarki X — Diatermija — Zarki ultravioleto

LABORATORI ZA KRVNE ANALIZE — Wasserman — Tur —

Izpuščaji — lišaj.

Lastni sanatoriji z nizkimi cenami — Operacije za vse bolezni: jetra,

obisti, želoec, maternica, spolovilo

GOVORIMO SLOVENSKO

Urniki: od 10. do 12. in od 15. do 21. Ob nedeljah

in praznikih od 9. do 12.

Pregled SAMO \$ 3.-

Ob nedeljah dopoldne pregledamo brezplačno vsakega, ki se nam predstavi s tem listom

JARMIENTO 1017
ORDINIRA OD 10 DO 12 I 14 DO 20 SATI

FRANC KRAŠOVEC:

Izgledi jugoslovanske izvozne trgovine v Južno Ameriko s posebnim ozirom na Argentinijo

(Nadaljevanje)

Posušene hruške. Semkaj jih dobivamo iz Kalifornije. Tudi ta predmet zasluži, da se jugoslovanski sadjarji zanimajo zanj. — Morda si kak sadjarski interes kalifornijskih hrušk ter posrebnega sent naroči en zabojček posušeneh kalifornijskih izdelkov, ki ni nikakoli čarovnja: lepe in debele zdrave hruške se olupijo, prerežejo po dolgem čez pol ter se v vročem zraku posuše, nakar pridejo v zabojce od 25 funtov čiste teže.

Posušene breskve. Tu, v Argentini, jih imenujemo "orejones". So olupljene, na pol prerezane in brez koščice. Dobivamo jih po največ iz republike Chile, dasi ima tudi Argentinija lastno produkcijo v teh predmetih, ki pa ne krije povpraševanja. Trenutno prodajajo grosisti ta predmet v Buenos Airesu po \$ 1 do 1.50 kg; cena je odvisna od velikosti. — Interesenti naj bodo opozorjeni, da pridejo najbolj v poštev breskve s kolikor mogoče svetlo kožo. Breskev s koščicami in s kožo ni pošiljati, ker dosega jo le mrsavo ceno in ne nudijo posebnega dobička. Ugodna prilika za uvoz je, ko cene poskocijo radi slabe letine v Chileju, kakor se je na pr. zgodilo lani, ko je tam sadje radi izredno mrzle spomladni deloma pozeblo. V republiki Chile se bavi največ z izvozom posušeneh breskev trvdka Ciagnoli & Mustakis v Valparaisu. Mustakis je Grk, ter vrši tam tudi posle grškega konzula.

Kaša. Predmeti, ki jih Nemec pozna pod imeni "Buchweizengruetze" ter "Hafengruetze" so med tukaj naseljenimi Rusi sila priljubljeno jelo. Konsum ni velik, a predmet je priljubljen radi visokih cen, ki jih doseže na tukajšnjem trgu. Dolej prihajajo ti predmeti s Holandskega.

Špargelj. Kdor ga preparira konserviranega, lahko napravi sijajno kupčijo z njim v Argentini, tekom zimskih mesecev april-september. Gre za takozvani "Schnittspargel", ki ga iz Nemčije pošilja v Argentinijo trvdka Th. Lampe, Konservenfabrik v Braunschweigu. V poštev pridejo glavice in 7 do 8 cm od debla. Špargelj se lahko vkuha ter spravi v pločevinaste doze, napolnjene s slano vodo. Izvedel sem pred nedavnim, da je neka nemška uvozna družba importirala v Buenos Aires pol milijona doz po 600 gr čiste teže ter jih prodaja v Argentini minoristom po \$ 1.80. Trvdka je morala samo s šparglji zaslužiti v enem letu svojih 100.000 pesov, kajti moj konfident, uradnik pri dotični trvdki, mi je zaupal, da jih vsaka doza ne stane več ko \$ 1.30, s carimo vred. Takšni predmeti so na videz malenkosti, vendar pa je v Argentini dana možnost, da se z njimi zasluži lepo premoženje. Ker sem že omenil trvdka Lampe iz Braunschweiga, naj še povem, da pošilja v Argentinijo tudi takozvane "Senfurken". Zdi se mi, da imamo v Kamniku podobno tovarno, ki bi lahko poskusila svojo srečo na tukajšnjem trgu.

Orehi. Na ta predmet vas tudi še posebno opozarjam, ker vas bo prodaja silno dovoljila. Argentinijski takorekoč ne producira orehov, pač pa jih producira v izobilju njena soseda — republika Chile. A povpraševanje po chilskih orehih, posebno s strani Severne Amerike,

je tako veliko, da Chile tudi v letih dobre bere ne more zadovoljiti niti 50 od sto argentinske potrebe. Zato dovažajo orehe iz Evrope, posebno iz Španije in Italije, zadnja leta pa tudi iz Romunske. Treba pa je vedeti, da je chilski oreh najboljši na svetu kar se okusa tiče; vprav radi tega ga Severnoamerikanci preplačujejo in ne ostaja mnogo za argentinske potrebe. Na temelju večletnega izkustva v jestvinski panogi razločujem na prvi mah chilski oreh od evropskega. Pri chilskem orehu je lupina zamazano peščene barve, kožica jedra je temno rumena, skoraj rjav. Lupina evropskega oreha je pa čista, kožica jedra je blede rumena. Tudi okus chilskega oreha je, kakor sem že povedal, mnogo boljši od evropskega. Ta prioriteta chilskega oreha naj pa nikar ne plaši jugoslovanskih izvoznikov. Ako bi Argentinci hoteli zauživati samo chilске orehe, bi bili šest mesecev na leto brez njih. In tudi za evropski oreh je cena še vedno tako ugodna, da morejo jugoslovanski izvozniki računati s prav lepim dobičkom.

Cene tega pridelka na argentinskem trgu fluktuirajo. Vrhunec dosežejo dva krat na leto: od oktobra do decembra, ko gre na božič, in od aprila do junija, preden se pojavijo na trgu chilski orehi, kar se zgodi v juliju. Trenutno prodajajo grosisti na debelo (minimum 1 vreča) chilске orehe po 80 do 90 ctvs, evropske orehe, v prvi vrsti romunske, pa po 60 do 70 ctvs kg. Po božiču nastane glede orehov mrtilo, cene popustijo v vročih poletnih mesecih januarju in februarju, in se spet dvignejo šele v marcu in aprilu. Omenim naj še, da plačajo tudi orehi minimalno carino.

Maja 1932 je pripeljala grška ladja "Patras" 4722 vreč romunskih orehov, natovorjenih v Kostanci ob Črnem morju. Jugoslovanski pridelki bi imeli krajšo pot. Odkod tako velika poraba orehov v Argentini? Slaščičarska industrija jih porabi mnogo. Poleg tega je oreh zelo priljubljen kot za kusa (Nachtisch) pri kosilu in večerji.

Svetovati je, da pustite orehe ročno izbirati ter jih razdelite v dve vrsti; debele in drobne; za prve se dosega mnogo višja cena. Tu se mnogo trguje tudi z orjaškimi italijanskimi orehi iz Sorrenta; na drobno se prodajo po 1.50 do 1.80 kg.

Embalaža: navadne vreče po 70 kg.

Lešniki: Za nje velja v glavnem isto kot za orehe. Potrebno je ročno izbiranje ter razdelitev na drobne in debele. Embalaža: vreče po 70 kg.

Ješprenj: glede tega predmeta velja več ali manj ono, kar sem povedal glede kaše.

Ajdova moka: V Argentini naseljeni Rusi so veliki ljubitelji tega predmeta. Bilo bi izgleda za par vagonov na leto.

Posušene slive. To je eden izmed remek-predmetov za Južno Ameriko. V prvi vrsti se hočem pobaviti s pekmezom ali, kakor ga Čehi nazivajo, "povidle". Pekmez svetujem izvažati v pločevinastih posodah od pol 1 in 2 in pol čiste teže. Do za naj nosi lepo pestrobarno etiketo na pr. z devojko v narodni nošnji, ki obira slivo. Besedilo naj bo v 4 jezikih kot že nasvetovano

pri drugih predmetih. Tu nasele ni Slovani in Germani so veliki čestilci pekmeza; par vagonov na leto bi ga tu lahko razpečali.

Kako pa posušene slive? V Argentini se trguje s 4 tipi sliv: argentinskimi, kalifornskimi, francoskimi in bosanskimi. Argentinske iz vinorodne krajine Mendoza se glede količine komaj omenitve vredne. Ne zadovoljujejo 10 od sto konsuma. Glede okusa se približujejo kalifornskim, ki so manj vredne od francoskih in bosanskih. Argentinska sliva nima črne, marveč rjavavo kožo, meso je popolnoma rumeno. Ista svojstva ima kalifornjska sliva. Res da je vrlo krupna, ali meso je rumeno in se le težko oddeli od koščice. Francoska in bosanska sliva pa imata črno meso, ki se kar najlažje oddeli od koščice; okus je sladko-kiselast, medtem ko je pri ostalih tipih sladak. Francozi izvažajo na tone sliv, ki niso zrastle v njihovih sadovnjakih. V Bosni, posebno v Brčki, nakupujejo cele vlake sliv, odvažajo jih v Bardeaux in Marselle, tam jih delavke izbirajo na dolgih mizah ter jih pripravljajo za eksport. O naši bosanski slivi imamo v Argentini popolnoma utrjeno sodbo: najboljša je izmed vseh, le da — žalibog ne dosega iste cene kot francoska, ker ni tako krupna. Dovaža se iz Bosne v zabojih od 12 in pol kg čiste teže. Ima pa eno tehnično napako: prihaja zelo mastna, vlažna, kar je vzrok, da večkrat poplesni. Mislim, da niso v Bosni toliko napredovali glede etviranja kot v Franciji in Kaliforniji, od koder prihaja izdelek popolnoma suh. Francoska sliva prihaja v pločevinastih dozah od 1, 2 in pol ter 5 kg neto vsebine. Ta sistem bi vam silno priporočal. — Kdor se zanima za stvar, naj si naroči iz Francije kako škatlo od tvornice Henry Dolor & Cie., Prunes royales, Villeneuve s/ Lot, ali pa od I. Fau, Bardeaux in A. Dufaur faur & Cie., Bordeaux.

Do pred kakimi 10 leti je bila poraba sliv v Argentini precej omejena. V zadnjem desetletju pa se je poraba sliv podesotila.

Glavna zasluga gre slavnu zdravniku, bivšemu profesorju dunajske univerze dr. Salomonu, ki se je pred 10 leti nastanil v Buenos Airesu. Začel je lečiti celo vrsto žledčnih in črevesnih bolezni s slivami in odtod ogromen porast konsuma.

Največja poraba je v zimskih mesecih: v aprilu pa vse notri do božiča. V januarju, februarju in marcu je konsum sliv omejen, ker je v teh mesecih obilo svežega sadja.

Pred par leti so vrgli Kalifornijci na argentinski trg slive v kartonih od pol in 1 kg neto težine. Ta sistem morate Jugoslavlani posnemati za izvoz v Argentini. To je silno praktičen sistem, ker trgovci ni treba blaga niti tehtati niti pakirati. Gledati morate, da bodo imeli kartoni na znotraj pergamentni papir in posebno glejte, da ne bo blago tako mastno in vlažno, ko je ono, ki prihaja doslej semkaj. Ako odstranite te majhne nedostatke, imate v Argentini ogromen trg zagotovljen.

Interesantom na znanje, da plača v Argentini vsak kg sliv 23 ctvs carine.

Važno je tudi, da gledate na to, da izvažate pri slivah najkрупnejše velikosti, če le mogoče šteje. — 50/60 ali pa vsaj 60/70. Velikosti 70/80, 80/90 in 90/100 ne dosežejo posebno ugodnih cen. Pri omenjenih velikostih 50/70 pa boste lahko na debelo dosegli ceno do 80 ctvs kg, vstevši carino, za kg, posebno ako je blago kartonirano.

Gobe: To bo najvažnejši in najbolj interesanten jestvinski predmet. Za gobe ni v Argentini letne dobe, prodajajo se vse leto. Kako je s produkcijo gob v Južni Ameriki? Edina država, ki jih producira v toliki meri, da se sama sebe zalaga, je Chile. Vse ostale države pa morajo gobe importirati. Vporabo gob so v Južni Ameriki vpeljali Italijani pred kakim pol stoletjem. Od tega časa poraba vsako leto narašča. V Buenos Airesu na pr. se je v zadnjih letih konsum gob silno populariziral. So mestni predeli v Buenos Airesu, kakor ulici Lavalle in Corrientes, kjer prebivajo sami ruski židje. Detajlisti v teh predelih so mi pravili, da so v zadnjih letih adoptirali konsum gob celo ruski židje.

Gobe se uvažajo iz Italije, Francije, Čehoslovaške in iz Jugoslavije. Jugoslovanski produkt je zacer uveljavljal z njegovim poštnim jugoslovanskim imenom tu-

kajšnji uvoznik Angel Velyanovsky, a še vedno prihaja na trg mnogo naših gob z italijansko etiketo. Slovensko narodno gospodarstvo izgublja vsako leto ogromne vsote s tem, da ni v stanu spraviti samostalno slovenskih gob na argentinski oziroma južnoameriški trg. In podobno se dogaja z drugimi predmeti. Vzrok je nepoznavanje tukajšnjih razmer, kar nismo imeli tu nobenih naših izseljencev, ki bi bili opozarjali staro domovino na južnoameriški trg. Vsa naša slovenska emigracija se je vršila brez glave. Tu ni bilo prave organizacije in smeri. Nad 200 tisoč duš smo pahnili v žrelo severnoameriške industrije, kjer ginevajo po plavjih tvornicah, na mesto da smo jih naselili po argentinskih livadah, kjer bi danes Slovenci, da so se posvetili mnogo bolj zdravemu poljedelstvu, ki tu toliko ne se, "delali vreme"; in da so se naselili kompaktno, bi celo imeli vpliv v tukajšnjem političnem življenju.

Pa pustimo rekriminacije! Vrnimo se k gobam!

Produkcija gob v Sloveniji, kadar je letina količjak dobra, se računa na 750 tisoč kg. Pri dobro organiziranem izvozu bi se vsa ta množina lahko placirala na južnoameriškem trgu.

Dobro vemo, da goba raste samo v gozdovih in ob gozdnih obronkih, dobro vemo, da Lahji gozdov skoraj nimajo, razen ob severnih mejah, ter da njihova produkcija gob ne zadostuje niti za notranji konsum. Na argentinski trg iz Genove prihajajoče gobe so torej deloma slovenskega izvora.

Mimogrede naj omenim francoske, v olju konservirane gobe, takozvane champignons v pločevinastih škatlah po 100, 250 in 500 gr čiste teže. Le-te imajo tu ogromno tržišče ter dosežejo bajeslovne cene. Svetoval bi kakemu podjetnemu Slovincu, da se odpravi v Francijo, da tam, na licu mesta, prouči fabrikacijo in olju konserviranih gob, pa da si za ta predmet ustanovi majhno tovarno v Sloveniji. Konsum v Južni Ameriki mu je zasiguran.

S slovenskimi gobami so se na pravili v Argentini končnoveljavni poskusi, saj so se jih razpečale že velike količine. Trg pa se bo odprl še za mnogo večjo pošiljavo, če bodo izvozniki znali uvaževati dosedanja izkustva.

ALBERT BELTRAM

priporoča cenj. rojakom svojo trgovino črevljev, šolskih potrebin in tobakarno. Ima veliko izberbo copat in nudi najbolj ugodne cene.

Dto. Alvarez 2288, esq. Trelles

MALI OGLASI

KROJAČNICA IN TRGOVINA
raznovrstnega blaga se priporoča
SEBASTIAN MOZETIČ
Osorio 5025 — Paternal

ŠIVILJA - MODISTKA
izdeluje fine in navadne obleke po najnovejši modi in zmernih cenah
Anica B. Dolšček
Calle Charlone 36, pol kvadre od ul. Dorrego, poldrugo kvadro od Rivere.

NIČ VAS NE STANE

nam pa pomagajte:
Opozorite svoje znance na "NOVI LIST"

PREKOMORSKA POŠTA

Iz Evrope despoje

V maju:

27. Mendoza

29. Sierra Salvada

V JUNIJU:

1. Almeda Star in High. Patriot

2. Cap Arcona

4. Mte. Sarmiento

5. Eubée

7. Prara. Maria

8. Almanzora in Flandria

11. Neptunia

12. Gral. San Martín in Cabo San Augustin

Proti Evropi odplevoje

V maju:

29. Conte Grande

31. Cbo. Sto. Tomé, High. Brigade in Gral. Artigas

V JUNIJU:

1. Mendoza

2. Belvedere

5. Cap Arcona

6. Almeda Star

8. Sierra Salvada

11. Eubée

12. Almanzora

14. Mte Sarmiento in High. Patriot

VREDNOST DENARJA

Uradni tečaj, za nakazila do 200 pesov mesečnih, od 23. maja:

100 dinarjev	8.90
100 lir	32.05
100 silingov	68.98
100 mark	148.39
1 funt št.	19.14
100 fr. frankov	24.87
100 šsl. kron	15.72
100 dolarjev	376.39

NAROČITE SE NA "Novi list"

Centro Médico de Especialistas

KAPAVICA

Ozdravljenje od te bolezni zavisi od pažnje, ki se ji posveti že v samem začetku. Bolnik, ki zapazi, da je okužen, ne sme zgubljati časa s katerikoli poskusi, jemajoč kakšne kroglice ali začenjajoč izpiranja na lastno odgovornost, ker takšni poskusi ne koritijo in mnogokrat škodujejo. V tem slučaju ni priporočljivo poslušati nasvete prijateljev, marveč je nujno potrebno obiskati takoj zdravnika specialista, brez čigar pomoči bolnik nikoli popolnoma ne okreva. Samo specializiran zdravnik, ki razpolaga z najmodernejšimi pripomočki, bo mogel voditi uspešen boj proti tej bolezni ter preprečiti, da ne postane kronična.

SIFILIS

Ta bolezen je še bolj resna in težja nego kapavica, ker je v stanu popolnoma streti organizem bolnika, če se o pravem času ne začne pravilno zdraviti pri specializiranem zdravniku, ki mu od časa do časa analizira kri, s čimer je mogoče nadzirati razvoj bolezni in splošno stanje bolnika, in sicer na podlagi navodil najnovejših zdravniških kongresov; s takšnim postopanjem in zdravljenjem se bolnik reši vsake nevarnosti. Naš zdravniški "Center specialistov" je v stanu zdraviti te bolezni po strokovnjakih zdravnikov, ki sami sprejemajo in lečijo bolnike, brez uporabe strežnikov in zdravniških kandidatov, v svojih mnogostevilnih oddelkih; bolniku ni treba, da s čakanjem zgublja mnogo časa. Stranke sprejemamo vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 21. ure.

Bmé.Mitre 1741
PLAZA CONGRESO

Optica "La Moderna"

S. LEVACOV

Buenos Aires

Avenida San Martín 2575

Diplomiran optik. Pregled brezplačen.

Vsakovrstne fotografske potreščine.

Hotel Balcánico

LASTNIK ANGEL VELJANOVSKY

25 DE MAYO 724

BUENOS AIRES

ZDRAVE IN ZRACNE SOBE ZA POSAMEZNE GOSTE
IN ZA DRUŽINE. PROVRSTNA POSTEREŽBA
IN ZMERNE CENE.

IZDAJA: Konsorcij "Novega lista"

UREJUJE: Dr. Viktor Kjuder.